

100 let knihoven ČR: minulost, současnost a budoucnost knihovnické profese

Praha, 16. 1. 2019

Současnost a budoucnost knihovnické profese

Vít Richter

Národní knihovna ČR

vit.richter@nkp.cz

Profese, které by měly do roku 2030 zmizet

1. **Knihovník**
2. Roznašeč novin
3. Pokladní
4. Recepční
5. Telemarketér
6. Agent cestovní kanceláře
7. Písař
8. Správce sociálních médií

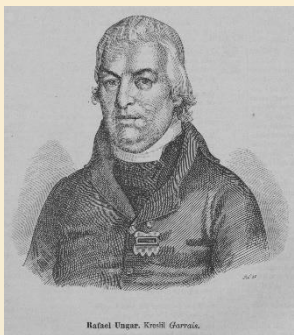
Careers: 8 jobs that won't exist in 2030

Otázky pro dnešní den

- Jak se knihovnická profese proměňuje?
- Co ovlivňuje proměny knihovnické profese?
- Co je součástí knihovnických -informačních dovedností dnes?
- Kdo dnes pracuje v knihovnách?
 - Výsledky analýzy věkové, vzdělanostní a mzdové struktury pracovníků knihoven
- Zanikne knihovnická profese?

**Jak se knihovnická profese
proměňuje?**

Knihovnictví jako praktický obor

K. R. Ungar

P. J. Šafařík

Josef Dobrovský

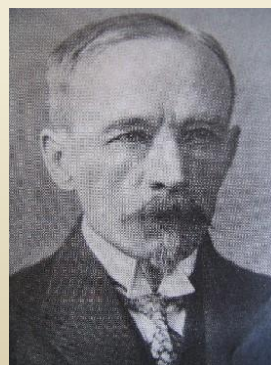
Václav Hanka

Karel Velemínský

Jan Auerhan

Ladislav Jan Živný

Zdeněk Václav Tobolka

Čís. 430.

**Zákon ze dne 22. července 1919
o veřejných knihovnách obecních.**

Z usnesení Národního shromáždění se nařizuje:

§ 1.

Na doplnění a prohloubení vzdělanosti všech vrstev obyvatelstva zřizovány buďte politickými obcemi veřejné knihovny s četbou vzdělávací naučnou i zábavnou, která má skutečnou vnitřní hodnotu.

§ 2.

V politických obcích s národnostními menšinami budiž zřízena i pro menšinu knihovna zvláštní nebo zvláštní oddělení knihovny všeobecné, když tyto menšiny vykazují aspoň 400 osob podle posledního sčítání lidu, pokud se týče, když v obcích těch je veřejná menšinová škola. Pro menšiny, nevyhovující těmto podmínkám, ale dosahující aspoň 10% všeho obyvatelstva, budiž zřízena vždy pro několik obcí knihovna společná, s poměrným příspěvkem každé zúčastněné obce. Bližší určí prováděcí nařízení. Nezřídí-li obec menšinovou knihovnu podle ustanovení tohoto zákona a prováděcího nařízení, jež k němu bude vydáno, může takovou knihovnu zříditi ministerstvo školství a národní osvěty samo na útraty obce.

**Knihovník (knihovnice) = inteligentní osoba znalá literatury a správy knihovny.
Nesmí být stížen chorobou sdělnou nebo vzbuzující ošklivost.**

**Knihovny 2000-10000 obyvatel – kurs
Knihovny nad 10 000 obyvatel – státní zkouška,
jednoleté studium**

- **Zákon o veřejných knihovnách obecních č. 430/1919 Sb. z 22. 7. 1919**
 - **Prováděcí nařízení 22. 11. 1919**
- **Zákon o organizaci lidových kurzů občanské výchovy č. 67 Sb. z 7. 2. 1919**

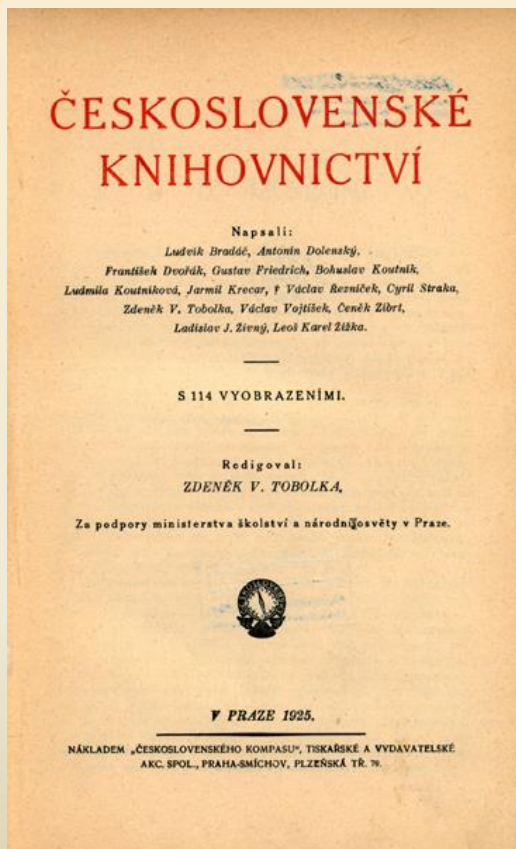
Třínedělní státní kursy knihovnické pro vzdělávání knihovníků veřejných knihoven obecních (2000-10000 obyvatel)

- A. Význam lidové výchovy a knihovnictví po stránce kulturní, sociální a hospodářské**
- B. Všeobecný dějinný nástin vývoje knihovnictví**
- C. Vývoj a stav veřejného knihovnictví u nás do r. 1919**
- D. Zákonodárná úprava obecního knihovnictví v ČSR**
- E. Správa knihovny**
- F. Katalogizace**
- G. Knihovník, osobnost knihovníka, organizace práce v knihovně**
- H. Československá a světová literatura novodobá s hlediska veřejné knihovny obecní**

Stanovy Státní školy knihovnické v Praze – Učební osnova

- Knihovny a čítárny, jejich třídění, dějiny a přítomný stav našeho a cizího knihovnictví
- Zákonodárná úprava knihovnictví u nás a jinde
- Zákon o tisku, povinné výtisky
- Správa knihovny
- Všeobecná katalogizace, včetně map a hudebnin
- Speciální katalogizace (rukopisy, listiny, korespondence, prvotisky, rytiny)
- Knihkupecký sortiment
- Bibliografie naše i cizí, mezinárodní soustavy bibliografické
- Dějiny tisku a knihy u nás i jinde, knižních vazeb, grafické techniky, konservování a restaurace knih

Obsah knihovnictví v roce 1925

- **Knihovnictví**
- **Kniha – psaná kniha**
 - Tištěná kniha
 - Zacházení s knihou
 - Vazba knih
 - Bibliofilie
- **Knihovna**
- **Knihovnické zákonodárství**
- **Získávání knih**
 - Výběr knih
 - Přírůstkový seznam
 - Ztráty knihoven
- **Stavba a zařízení knihovny**
 - Zařízení knihovnických místností
- **Stavění a značkování knih**
 - Místní seznam. Revise
- **Výpůjční řády a soustavy**
- **Zaměstnanci knihovny. Organizace knihovníků**
- **Bibliografie**
- **Katalogizace**
 - Abecední katalog jmenný
 - Věcné katalogy
 - Katalogizace zvláštní

Stanovy knihovnických kurzů při filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze pro vzdělání v knihovnictví vědeckém a administrativním

- 1. Soustavný úvod do knihovnědy.**
- 2. Zákonodárná úprava knihovnictví u nás i jinde.**
- 3. Všeobecné základy knihovní správy.**
- 4. Všeobecná bibliografie a katalogizace (mapy a hudebniny v to počítajíc/.**
- 5. Dějiny a dnešní stav československého knihovnictví.**

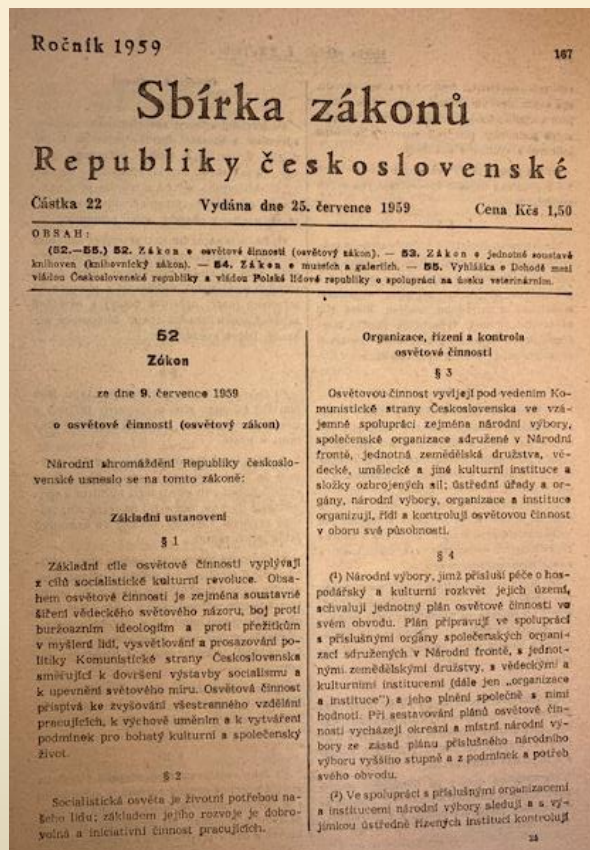
Ob jeden školní rok ve dvou bězích se přednáší:

- 1. Zákon o tisku se zvláštním zřetelem k povinným výtiskům.**
- 2. Správa vědeckých a speciálních knihoven.**
- 3. Speciální bibliografie a speciální katalogizace /písemných památek, prvotisků, grafických sbírek, plakátů atd./**
- 4. Dějiny a dnešní stav zahraničního knihovnictví.**
- 5. Dějiny knihtisku u nás i jinde.**

Zákon o jednotné soustavě knihoven 1959

§10 Pracovníci knihoven

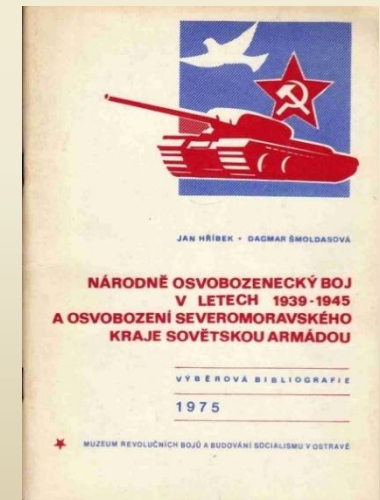
1. **Knihovník v lidově demokratickém státě plní významné politickovýchovné poslání, a musí mít proto potřebnou politickou i odbornou kvalifikaci. Jeho povinností je zejména iniciativně získávat nové čtenáře, individuálně o čtenáře pečovat a všemi způsoby práce s knihou napomáhat ke zvýšení politického uvědomění a k uspokojování stále rostoucích potřeb občanů při prohlubování jejich všeobecného i odborného vzdělání a kulturního rozhledu.** To se týká i knihovníků dobrovolných, jimž úřady, organizace a instituce, které zřizují a řídí knihovny, poskytují při plnění těchto úkolů všestrannou pomoc. Při výkonu své funkce se knihovník opírá o aktiv dobrovolných spolupracovníků knihovny.
2. Předpisy o kvalifikačních předpokladech pracovníků knihoven vydají, pokud to nepřísluší podle zvláštních předpisů do působnosti jiných orgánů, příslušné ústřední úřady a orgány v dohodě s ministerstvem školství a kultury a s ústředním výborem příslušného odborového svazu; zároveň stanoví, v kterých knihovnách pracují knihovníci z povolání.
3. Úřady, organizace a instituce, které zřizují a řídí knihovny, zajišťují soustavné doplňování a prohlubování potřebné kvalifikace zaměstnanců knihoven i dobrovolných pracovníků.

1959 – vznik soustavy VTEI

Cenzura a jednostranné politické ovlivňování – nové formy práce se čtenářem

- Fučíkův odznak, čtenářské kroužky
- Aktivní náborů čtenářů
- Řízení četby – rozbory děl, soutěže, ankety, diskuze, kolektivní závazky, hlasité čtení
- Budujeme vzornou lidovou knihovnu
- Volný výběr – preference politické literatury
- Katalogy, doporučující bibliografie
- Gottwaldovy knihovny
- Oddělení politické literatury
- Odborové knihovny

Obsah VŠ studia – KVIK 1967

I. Všeobecný základ
(prohloubené všeobecné znalosti, encyklopedický prvek): 1. základy vědeckého světového názoru, 2. jazykové a literární znalosti, 3. široký kulturně politický přehled atd.

II. Odborné knihovnické, bibliografické a knihovědné znalosti a zvládnutí teorie a metodiky VTI:

1. nauka o knihovnách,
2. bibliografie,
3. nauka o knize,
4. teorie a metodika VTI.

III. Zaměření na některou z dalších vědních oblastí:

1. na techniku nebo
2. na přírodní vědy nebo
3. na společenské vědy apod.

70. a 80. léta 20. století – první průniky ICT

Univerzita Karlova KVIK

- **Automatizované a informační systémy, matematické a statistické metody**

Vysoká škola ekonomická, Fakulta řízení, katedra VTI od roku 1982

- **Znalostní inženýrství**

Ústřední technická základna – 1972

- **1975** - dovozu informačních databází, zachycujících celosvětovou odbornou literární produkci a byly produkovány zejména v USA a ve Velké Británii (např. CHEMBASE, INSPEC, COMPENDEX, WPI Derwent, EMBASE atd.).
- Zpracování domácích odvětvových databází, souborný katalog periodik, ústřední evidence vědeckovýzkumných zpráv, cestovních zpráv apod.

Národní knihovna

- **Česká národní bibliografie**

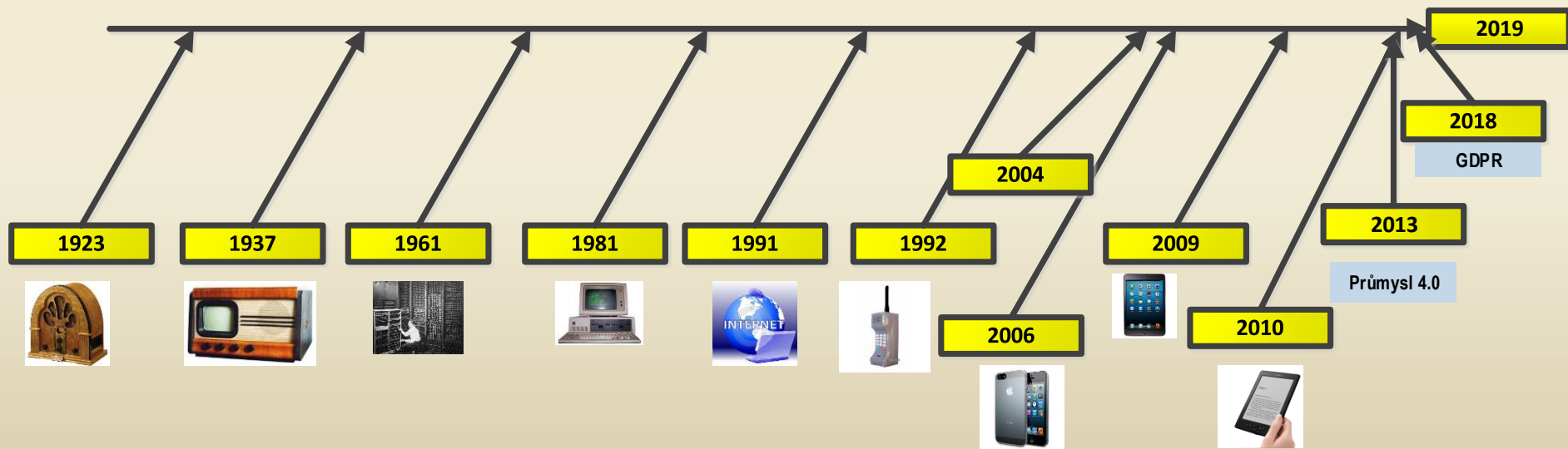
Co ovlivňuje proměny knihovnické profese?

Vývoje knihoven, médií a ICT

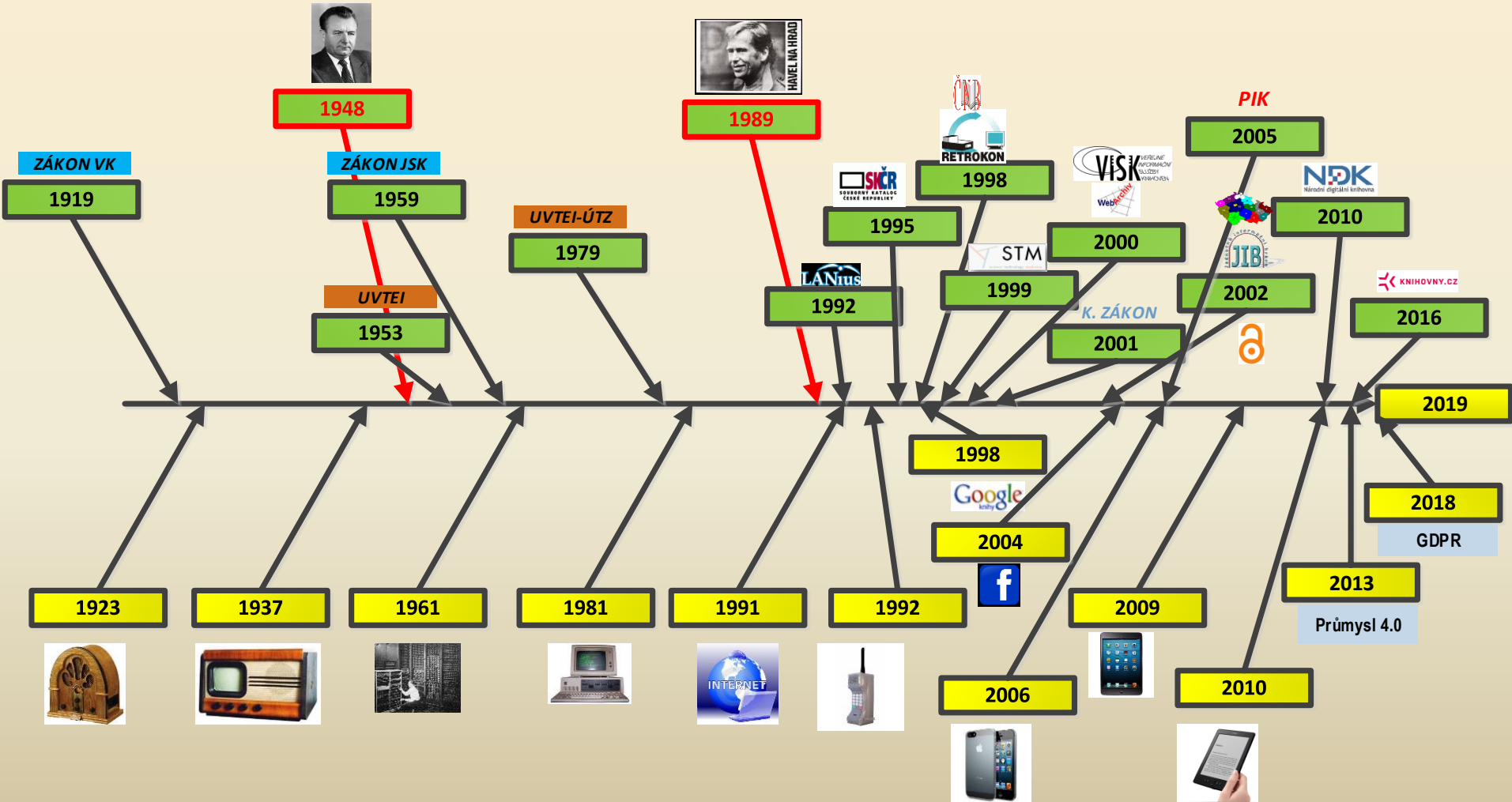
1450

Rozvoj knihoven

1450

Rozvoj knihoven

Práce se čtenářem

Informační technologie ve vzdělávání

Komunitní role

1450

Tištěná
a psaná
médiá

OPAC,
databáze,
CDROM

Internet, komunikace, EIZ,
e-knihy, digitalizace,
sdílení, Open Access

1948

1989

ZÁKON VK

ZÁKON JSK

1919

1959

UVTEI

1953

UVTEI-ÚTZ

1979

1995

1992

1998

2000

1999

2001

PIK

2005

2011

2002

2016

1923

1937

1961

1981

1991

1999

1998

2004

2006

1998

2004

2009

2002

2009

2010

2005

2010

2013

Průmysl 4.0

2019

2018

GDPR

2016

2013

Průmysl 4.0

Proměny úlohy knihoven v digitálním světě

Od

Informační zdroj = jedno médium = tisk

Knihovna vytvářena jako samostatná, izolovaná sbírka

Získávání zdrojů pro vlastní knihovnu

Poskytování služeb v přiměřeném čase

Zajišťování činnosti knihovny vlastními silami

Lokální rozsah zdrojů

Zajištění tiskových kopií pro uživatele

Uživatelé přichází do knihovny

Knihovna slouží uživatelům v místě

K

Informační zdroje jsou uloženy na různých médiích

Knihovna jako prostor bez hranic

Získávání zdrojů prostřednictvím konsorcií, sdílením

Okamžité služby na vyžádání

Outsourcing různých aspektů činnosti knihovny

Globální rozsah zdrojů prostřednictvím internetu

Přístup online - kopií – tisk

Knihovna přichází k uživatelům

Uživatelé využívají knihovnu odkudkoliv

Význam knihovny pro komunitu ve které působí

- Knihovna působí jako informační, vzdělávací, kulturní, kreativní a komunitní centrum
- **Budova a prostor knihovny** - rozmanitost a flexibilita, udržitelnost – zelená knihovna
- Knihovna reaguje na nové **požadavky trhu práce - celoživotní učení** — knihoven – požadavky na nové znalosti a dovednosti pracovníků knihovny
- Knihovna podporuje **sociální soudržnost** a hospodářskou prosperitu své komunity
- Knihovna jako **prostor pro sociální interakci** – místní historie – podpora inkluze – víceúčelové služby
- Knihovna **reaguje na potřeby komunity** ve které působí - iniciují, moderují komunikaci s veřejností
- Účast veřejnosti při **navrhování nových služeb**

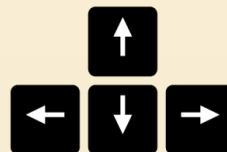
**Co je součástí knihovnických -
informačních dovedností dnes?**

Knihovnické/informační dovednosti dnes

Knihovnické, informační dovednosti

IT dovednosti

Komunikační dovednosti

Výzkumné dovednosti

Manažerské dovednosti

Lektorské dovednosti

Rozvoj osobnosti

Knihovnické/informační dovednosti

- Budování sbírek - nakladatelská produkce, knižní trh, EIZ
- Katalogizace, tvorba metadata
- Věcné pořádání informací a znalostí, selekční jazyky
- Ochrana a uchování dokumentů (fyzické a digitální)
- Tvorba a správa databází
- Vyhledávání informací, rešeršní služby, rešeršní strategie (katalog/databáze/web)
- Referenční služby, poradenství
- Znalost informačních zdrojů, podnikové informační systémy, systémy VS
- Služby pro různé skupiny uživatelů (děti, senioři, zdravotně znevýhodnění)
- Podpora čtenářství
- Design nových služeb
- Právní informace – autorské právo, GDPR, občanský zákoník
- Informační gramotnost, digitální gramotnost
- Řízení znalostí
- Hodnocení služeb a informačních zdrojů
- Infometrie
- Kritická analýza

KNIHOVĚDA, DĚJINY KNIHOVNICTVÍ

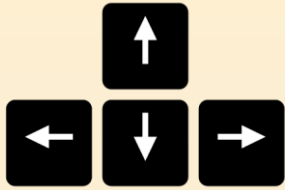
- Dějiny knihoven a informačních institucí
- Knihověda
- Kodikologie
- Dějiny knihtisku
- Pomocné vědy historické
- Kulturní dědictví (orální historie / místní dějiny / genealogie / uspořádání dědictví)

Pedagogické dovednosti

Učící knihovník

- Výuka čtenářské, informační, mediální a digitální gramotnosti
- Pedagogické dovednosti obecně
- Teorie vzdělávání / učení
- Vzdělávání dospělých
- Tvorba vzdělávacích programů
- Prezentační dovednosti
- Technické aplikace dovednosti - webináře, uživatelské příručky atd.
- Osobní vzdělávací sítě

IT dovednosti

Schopnost učit se novým technologiím

WEB

- Správa webu obsah / standardy / vývoj webových aplikací
- Správa, vytváření a používání intranetu
- Znalost nástrojů, které používají uživatelé: např. vyhledávače, aplikace, webové stránky, databáze
- Webové aplikace: znalost webových aplikací (např. E-mailových programů / webových programů obecně)
- Použití různých prohlížečů a verzí
- Technologie Web 2.0 a Library 2.0 (znalosti a použití)

SOCIÁLNÍ MEDIA, KOMUNIKACE

- Sociální média (technické aspekty)
- Komunikační sítě Skype, Viber atd.
- Elektronické konference

VYHLEDÁVÁNÍ, ZÍSKÁVÁNÍ INFORMACÍ A ZDROJŮ

- Rešeršní strategie (včetně Google, internet, databáze Knowledge Basket atd.)
- Vlastní systémy knihoven: katalogy, databáze, webové stránky, intranet, využití wiki
- Nástroje a možnosti internetu – Google, další služby
- Webové stránky veřejné správy – vláda, pracovní místa, letislava
- Databáze: např. Digital Archive, genealogických webových stránek a databází
- Discovery systémy
- Zdroje ke stahování - e-books / e-audio
- Hudební technologie - stahování, streamování a vytváření playlistů, mp3
- Práce s fotografií

SOFTWARE, METADATA, PROGRAMOVÁNÍ

- Schémata a transformace metadat: např. MARC na RDA
- Programování / kódování / kódování: XML a HTML, CSS a editační programy, UTF-8, ASCII atd.
- Znalost strukturovaných značkovacích jazyků HTML, XML
- Software: Hodnocení, instalace a podpora softwaru
- Software za úplaty: Photoshop, Adobe Acrobat MS Office (včetně tvorby / úpravy CV)
- Software Opensource: Open Office (online spolupráce, sdílení)
- Mobilní zařízení: smartphony, e-čtečky, tablety, znalost různých platform
- Mobilní aplikace
- Tvorba e-learningových kurzů, MOOC

SPRÁVA INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ

- Projektování informačních systémů, vývoj databází
- Informační systémy (včetně implementace, řízení a integrace)
- Znalost systému správy obsahu
- Kritická analýza technologií a schopnost porovnávat technologie
- Informační audit
- Informační bezpečnost, GDPR
- Inovace založené na IT
- Projektové řízení IT

DIGITALIZACE

- Digitalizace, formáty, např. OCR, PDF
- Digitalizace různých typů dokumentů
- Digitalizace – archivace, dlouhodobé uchování
- Cloud computing - znalost cloudových aplikací a cloud storage
- Big data, Digital Humanities
- Analýza dat

Komunikační dovednosti

VZTAHY S VEŘEJNOSTÍ

- Sociální komunikace obecně
- Marketing
- Práce s médii
- Sociální média (komunikace s nimi, např. Blogování)
- Plánování komunikace a angažovanosti
- Zpracování zpráv - obchodní/ výroční zprávy/tiskové...
- Zpracování statistických informací, např. infografika
- Publikování na webu

INTERPERSONÁLNÍ KOMUNIKAČNÍ DOVEDNOSTI

- Interkulturní komunikační dovednosti
- Zapojování zúčastněných stran
- Taktiky vyjednávání
- Řešení konfliktů, vyjednávání
- Vedení rozhovoru
- Přesvědčování a ovlivňování
- Neverbální komunikace
- Schopnost naslouchat

JAZYKOVÉ ZNALOSTI A DOVEDNOSTI

- Znalost cizích jazyků
- Rétorika, prezentační dovednosti (psaní, vytváření, prezentace)
- Vyprávění příběhu / čtení příběhu

Manažerské dovednosti

ORGANIZACE, SPRÁVA A ŘÍZENÍ INSTITUCÍ/KNIIHOVEN

- Strategické / ekonomické plánování / řízení dle cílů
- Řízení spolupráce, výměna zkušeností, sdílení
- Řízení projektů a programů
- Finanční řízení a rozpočtování (např. investice / prodej / příjmy / odpisy / účty apod.)
- Účetnictví, práce s hotovostí
- Schopnost generování příjmů
- Uzavírání smluv, vyjednávání
- Hodnocení alternativ
- Řízení rizik
- Kontrola
- Management změn
- Inovace

PERSONÁLNÍ ŘÍZENÍ

- Rovné příležitosti k zaměstnání
- Šikana na pracovišti
- Řízení lidí
- Řešení personálních problémů, konfliktů na pracovišti

MARKETING, ADVOKACIE KNIHOVEN

- Marketing / PR
- Obhajoba činnosti a funkcí knihoven
- Politika, diplomacie, rozhodování
- Etika a hodnoty

EFEKTIVNOST, MĚŘENÍ VÝKONU A KVALITY

- Plánování efektivity - řízení zdrojů / rozpočtů - strategické plánování a finanční řízení - racionalizace služeb.
- Měření kvality služeb (kvantitativní a kvalitativní)
- Hodnocení služeb knihovny (sociální hodnota, ekonomická hodnota atd.)
- Měření výkonu – statistika, benchmarking, Mystery shopping

Výzkumné dovednosti

- Knihovník jako součást výzkumného týmu – analýza požadavků, formulování dotazů
- Výzkumné metody – (informační potřeby, mediální trh apod.)
- Psaní odborných textů, tvorba zpráv z výzkumu
- Vyhledání, rešeršní strategie pro vědu a výzkum
- Řízení a správa výzkumných dat

Rozvoj osobnosti

- Flexibilita / změna odolnosti
- Plánování a řízení kariéry
- Celoživotní učení a zlepšování
- Osobní péče o vzhled
- Informační etika
- Time management, stanovení priorit
- Kreativní, kritické, abstraktní myšlení
- Zvládání stresu
- Řešení přetížení informacemi
- Interkulturní dovednosti
- Podpora sebevědomí, iniciativy a vlastního názoru

Národní soustava kvalifikací

Název profesní kvalifikace
Knihovnik akvizitér
Knihovnik katalogizátor
Knihovnik pracovník správy fondů
Knihovnik specialista akvizitér
Knihovnik specialista katalogizátor
Knihovnik specialista pracovník správy fondů
Knihovnik specialista správce digitální knihovny
Knihovnik v knihovně pro děti
Knihovnik v přímých službách
Pracovník monitoringu médií
Referenční knihovnik
Referenční knihovnik specialista
Samostatný knihovnik akvizitér
Samostatný knihovnik katalogizátor
Samostatný knihovnik metodik
Samostatný knihovnik pracovník správy fondů
Samostatný knihovnik správce digitální knihovny
Samostatný knihovnik v knihovně pro děti
Samostatný referenční knihovnik
Samostatný systémový knihovnik
Správce báze znalostí

Média, publicistika a knihovnictví	
Kvalifikační úroveň NSP 7 (Magisterský studijní program)	
Knihovnik specialista (7)	▼
Knihovnik specialista katalogizátor (7)	▼
Referenční knihovnik specialista (7)	▼
Kvalifikační úroveň NSP 6 (Vysší odborné vzdělání; Bakalářský studijní program)	
Knížní vydavatel (6)	▼
Samostatný knihovnik (6)	▼
Samostatný knihovnik akvizitér (6)	▼
Samostatný knihovnik katalogizátor (6)	▼
Samostatný referenční knihovnik (6)	▼
Kvalifikační úroveň NSP 4 (Střední vzdělání s maturitní zkouškou)	
Knihovnik (4)	▼
Knihovnik akvizitér (4)	▼
Knihovnik katalogizátor (4)	▼
Knihovnik pracovník správy fondů (4)	▼
Knihovnik v knihovně pro děti (4)	▼
Knihovnik v přímých službách (4)	▼
Referenční knihovnik (4)	▼

Kdo pracuje v knihovnách?

**Výsledky analýzy věkové, vzdělanostní a
mzdové struktury pracovníků knihoven**

Účast v průzkumu – květen 2016

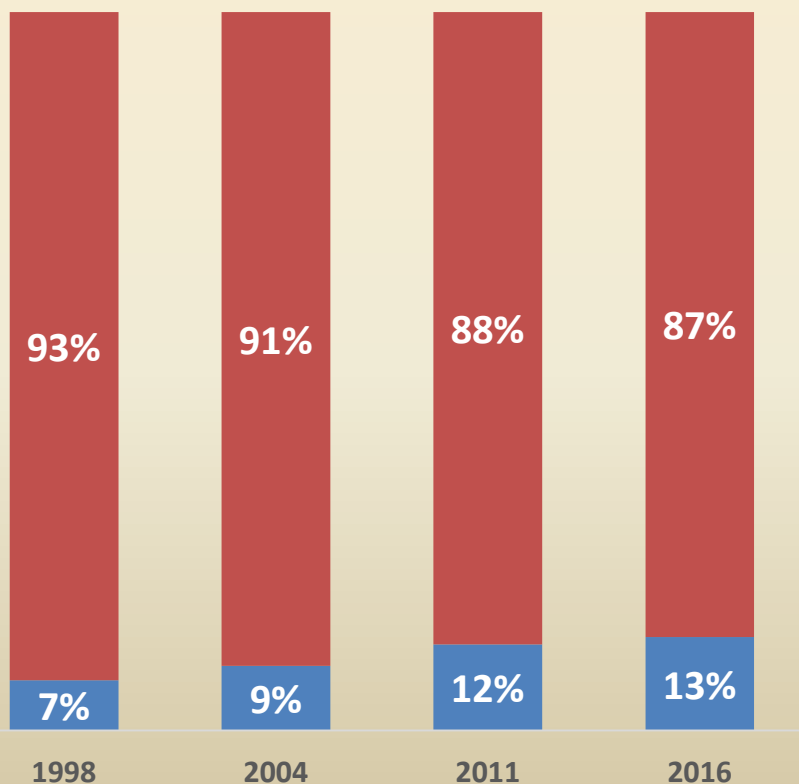
Typ knihovny	Účastnilo se průzkumu	% z celku
Veřejné knihovny do 5 pracovních míst	500	75%
Veřejné knihovny více než 5 pracovních míst	89	77%
Krajské knihovny (včetně NK)	15	100%
Ústřední specializované knihovny	3	60%
Vysokoškolské knihovny	32	49%
Knihovny ústavu AVČR nebo jiných v.ú.	25	42%
Lékařské knihovny	36	32%
Knihovny muzeí galerií	32	14%
Jiné specializované	16	
Celkem	748	

Předmětem šetření byl 5 052 úvazků

Knihovník je především žena

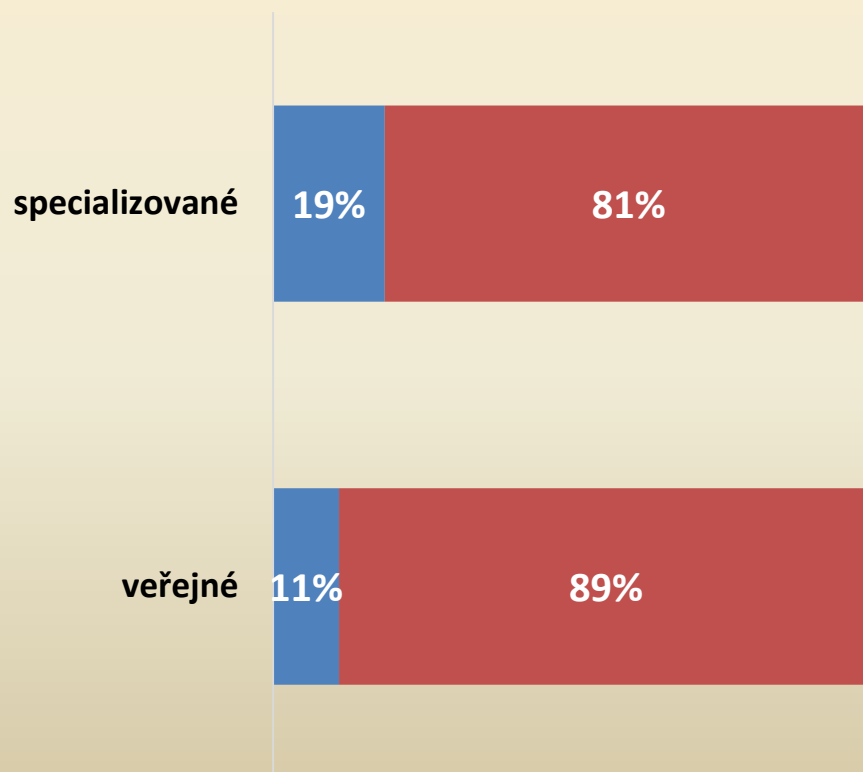
Trend genderového rozložení pracovníků knihoven

■ Muži ■ Ženy

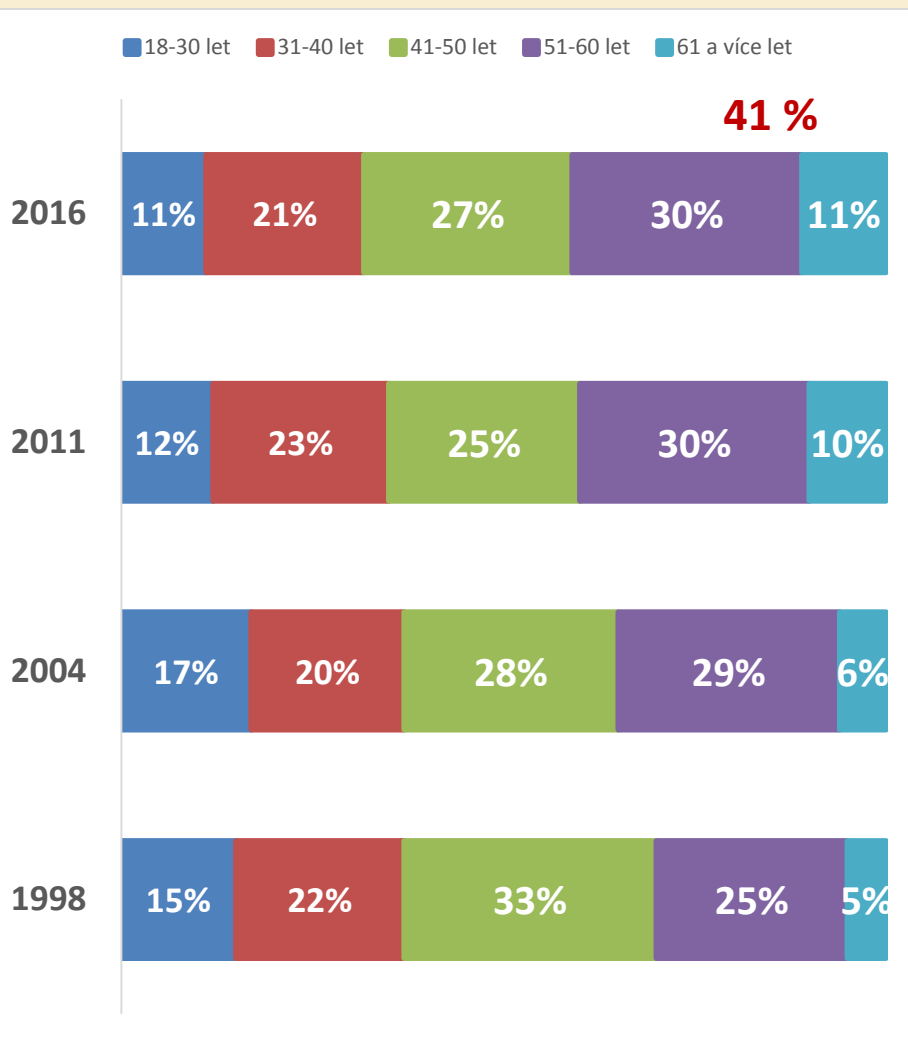

Genderové rozložení pracovníků knihoven

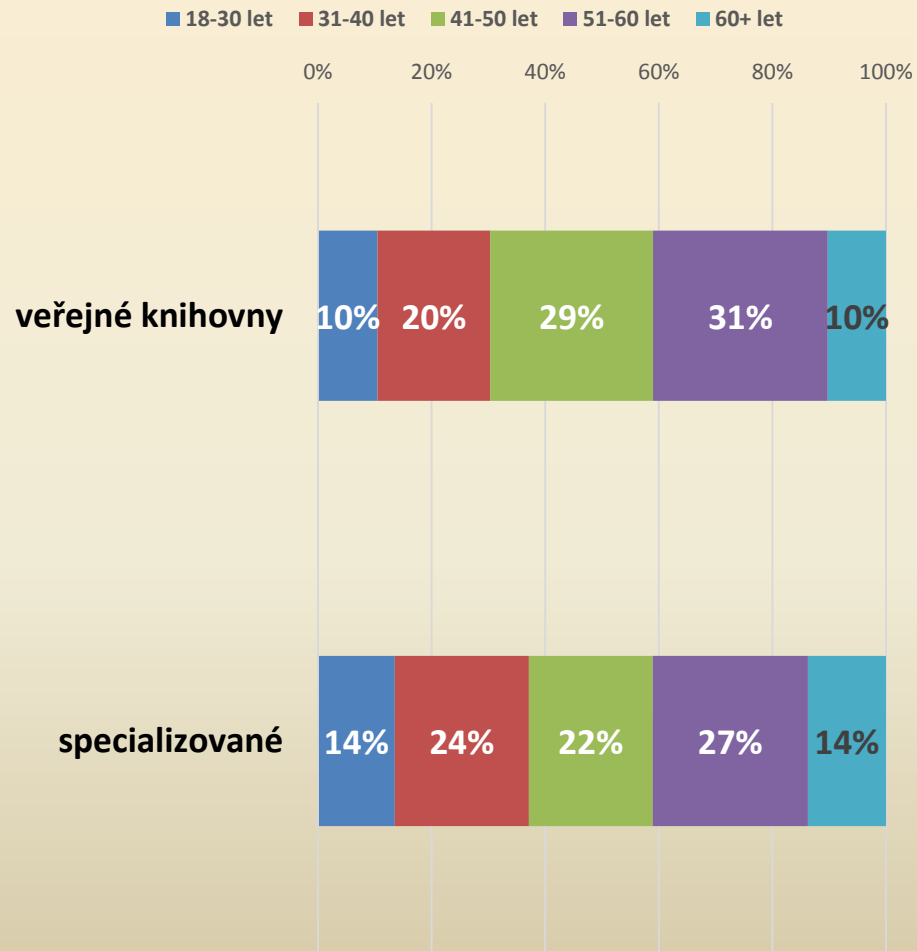
■ Muži ■ Ženy

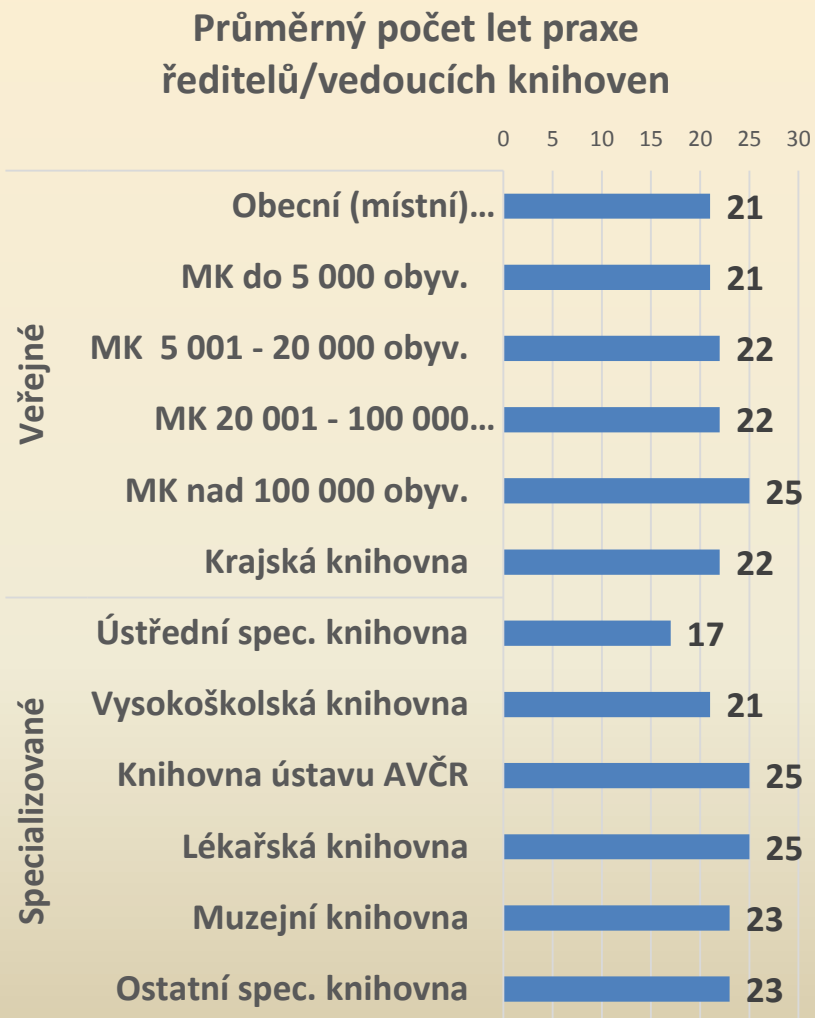
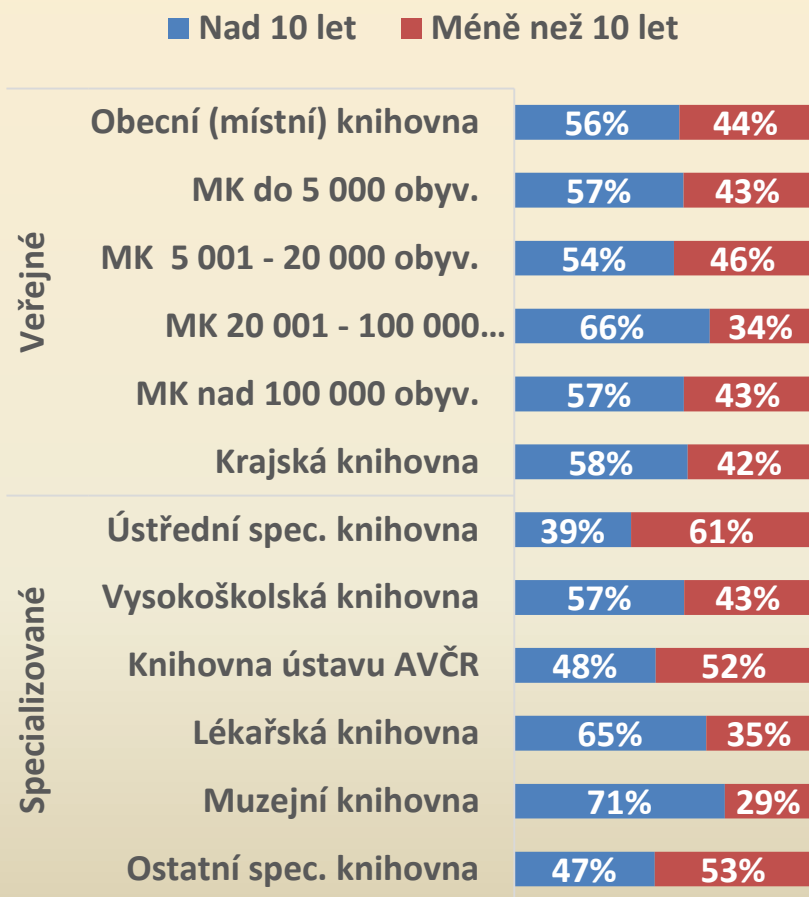
Stárneme...

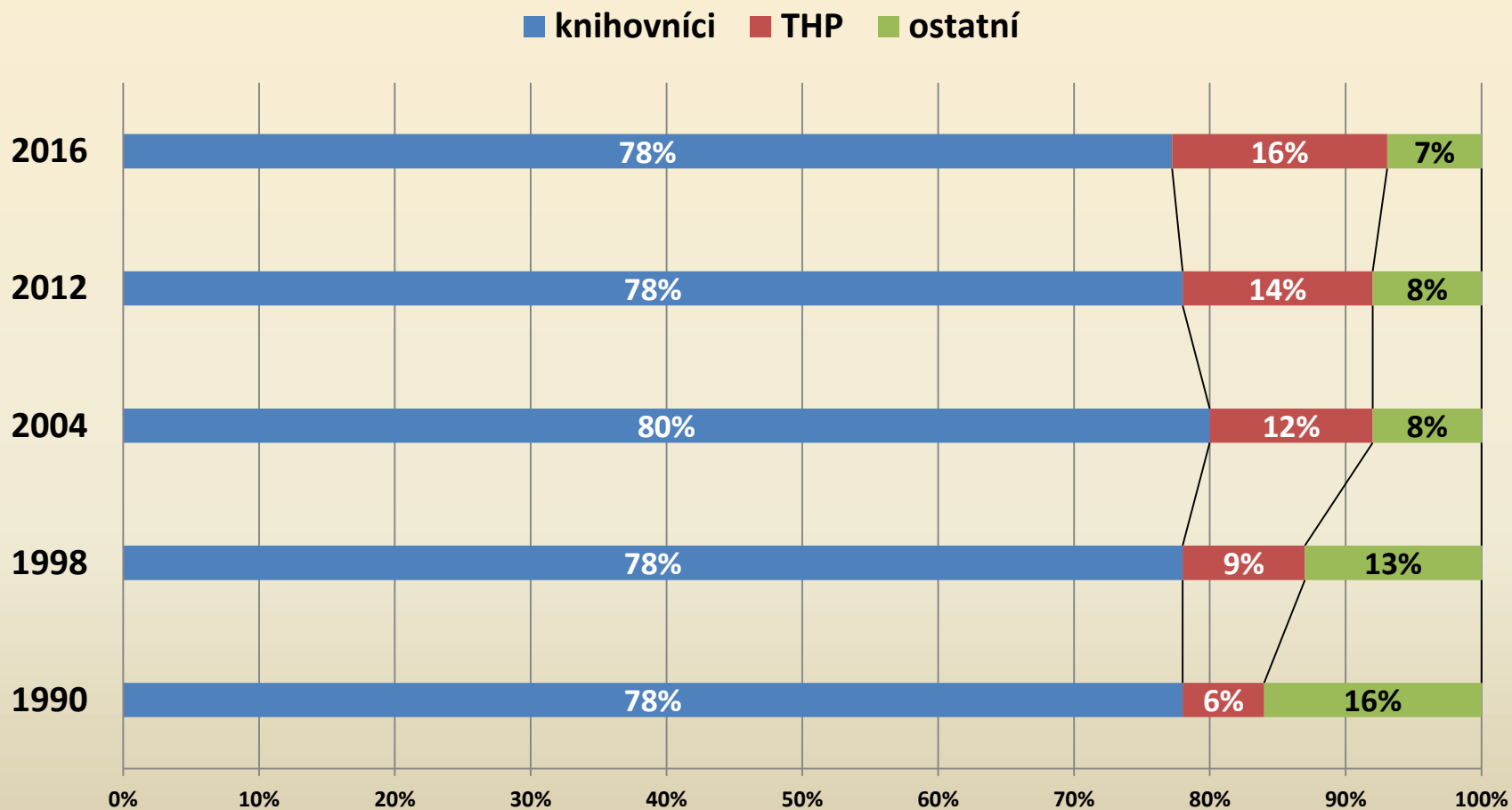
Věkové složení pracovníků 2016

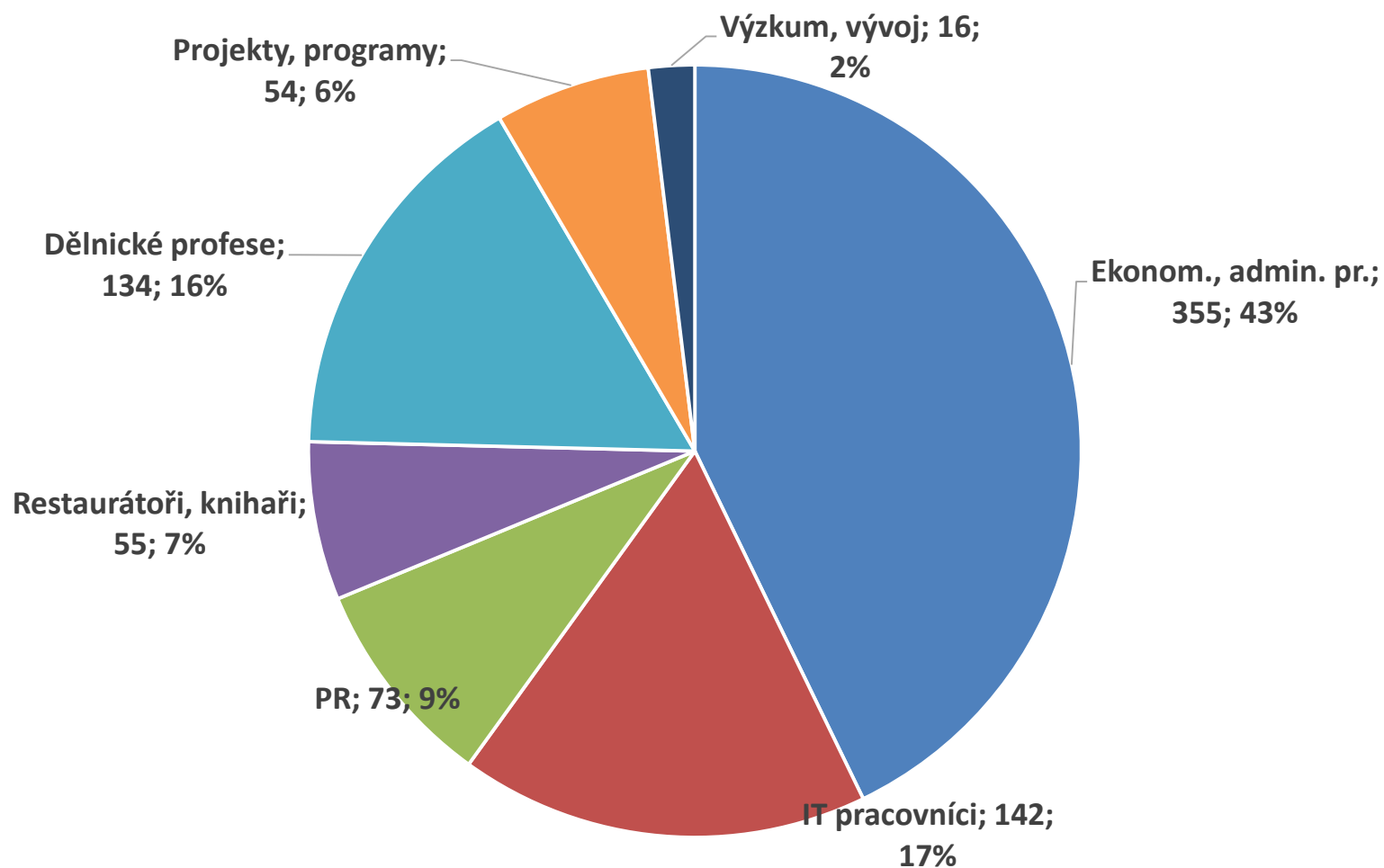
Pracovníci zaměstnaní v knihovně více než 10 let

Vývoj profesní struktury zaměstnanců knihoven

Profesní složení ostatních pracovníků 2016

Profesní složení ostatních pracovníků 2016

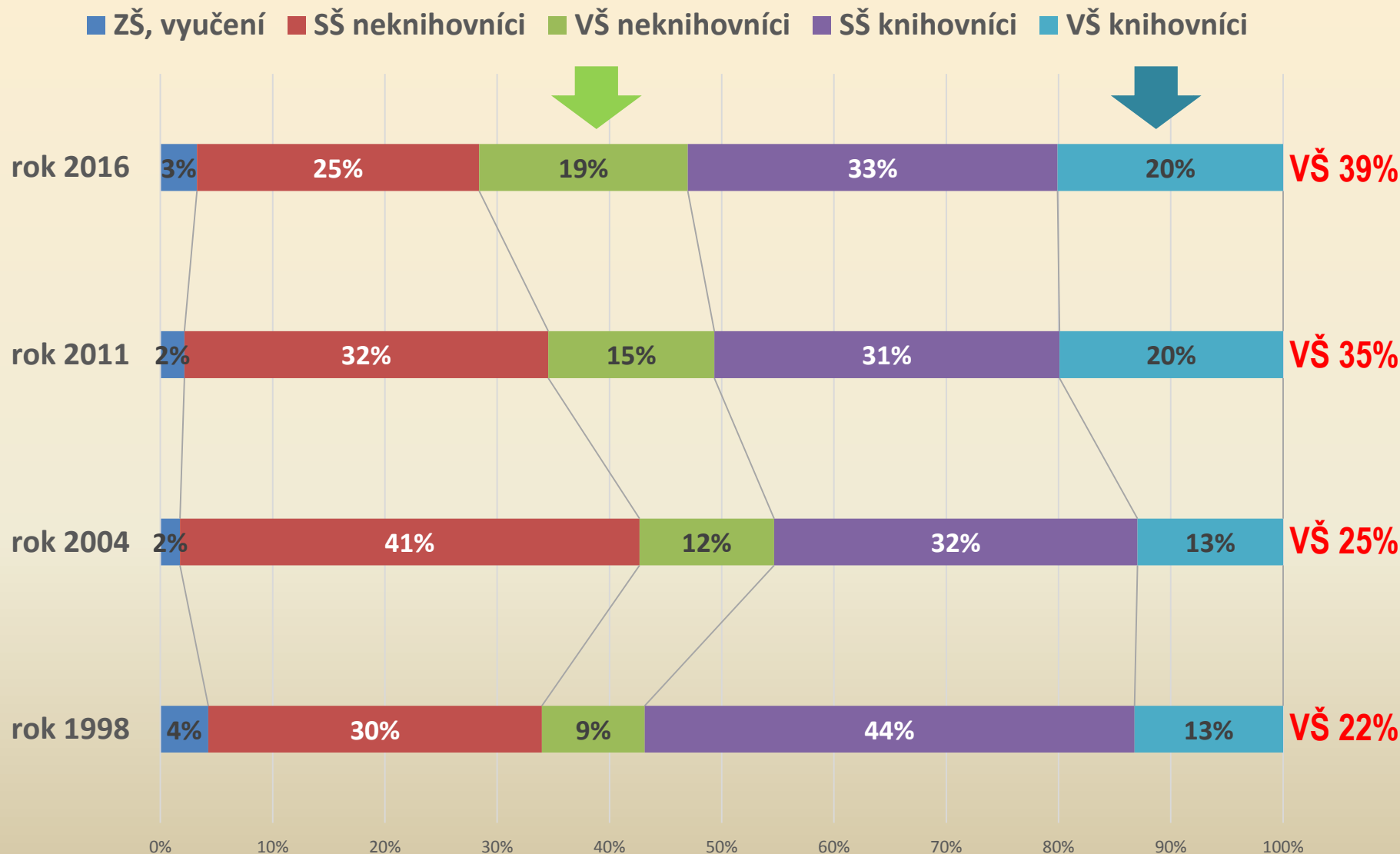
Veřejné

Účetní	78
Správce ICT	76
Technický pracovník	61
Administrativní pracovník	43
Pracovník vztahů k veřejnosti	40
Mzdový účetní	38
Skladník	33
Knihář	32
Koordinační, projekt., program. prac.	24
Rozpočtář	23
Produkční, program. a kult. vých. prac.	22
Personalista	21

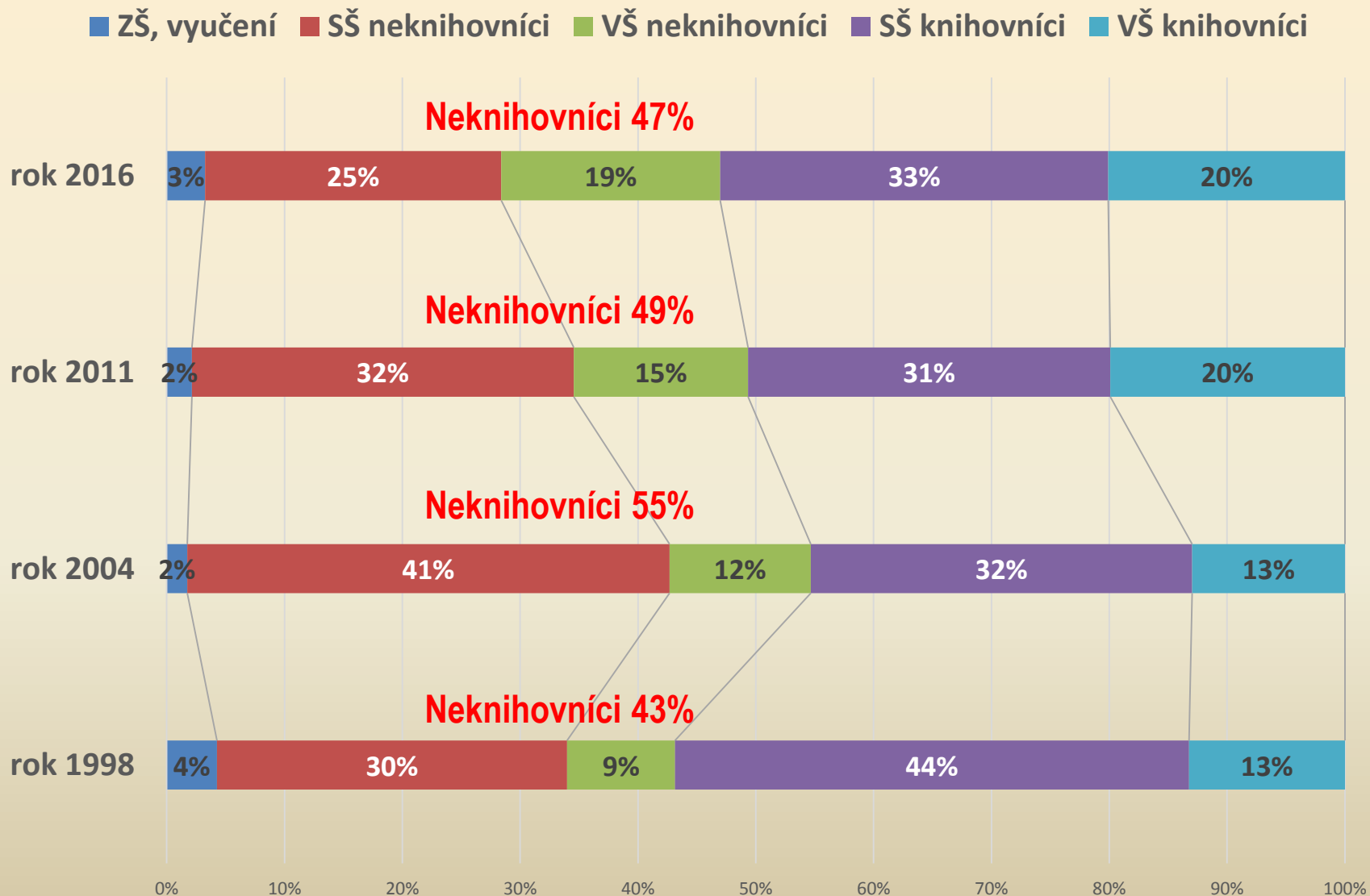
Specializované

Správce ICT	19
Administrativní pracovník	15
Účetní	8
Operátor ICT	8
Referent majetkové správy	6
Skladník	6
Pracovník vztahů k veřejnosti	6
Finanční referent	6
Koordinační, projekt., program. prac.	5
Personalista	4
Technický redaktor	4
Systemový inženýr	4

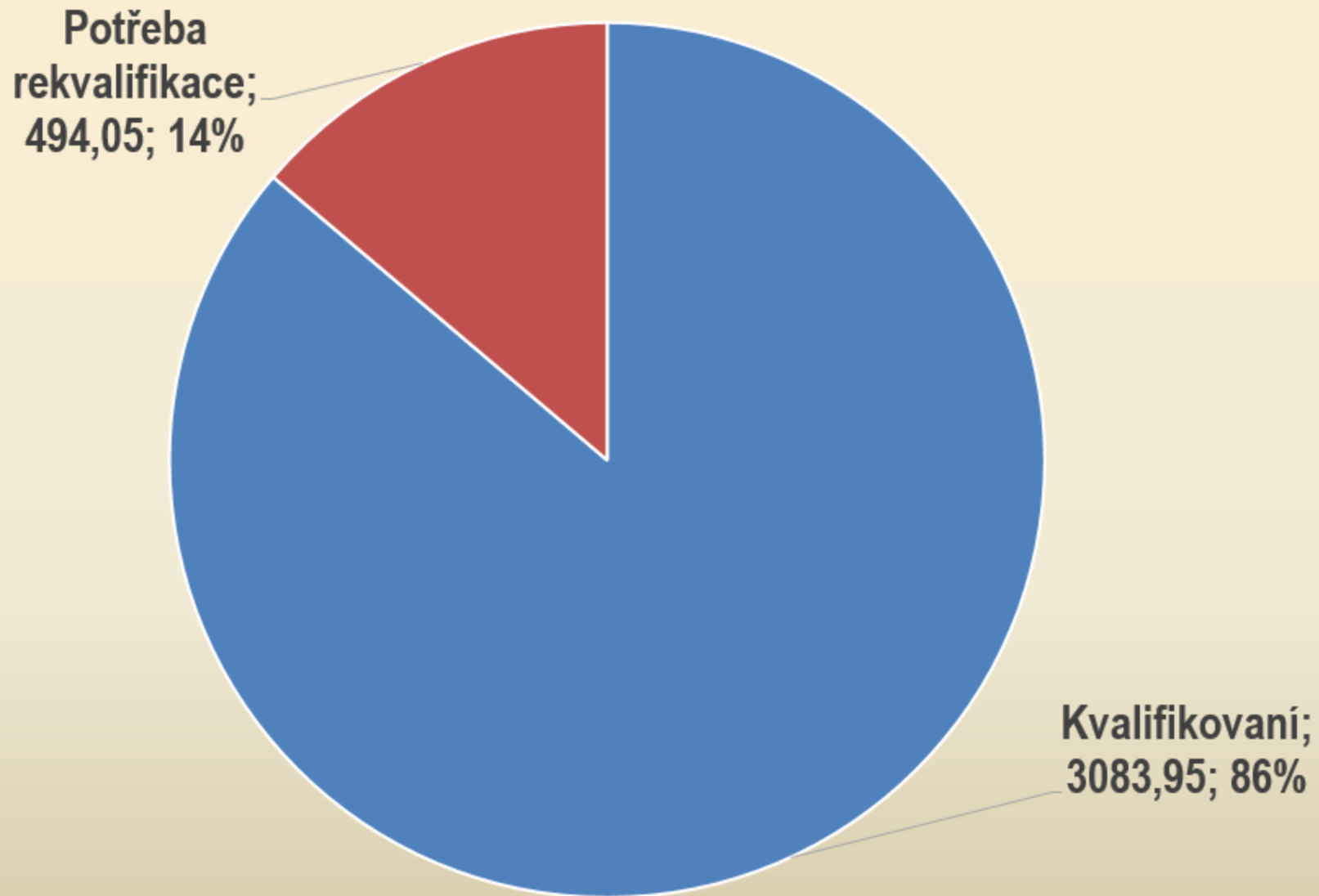
Vzdělání: knihovníci a neknihovníci - trendy %

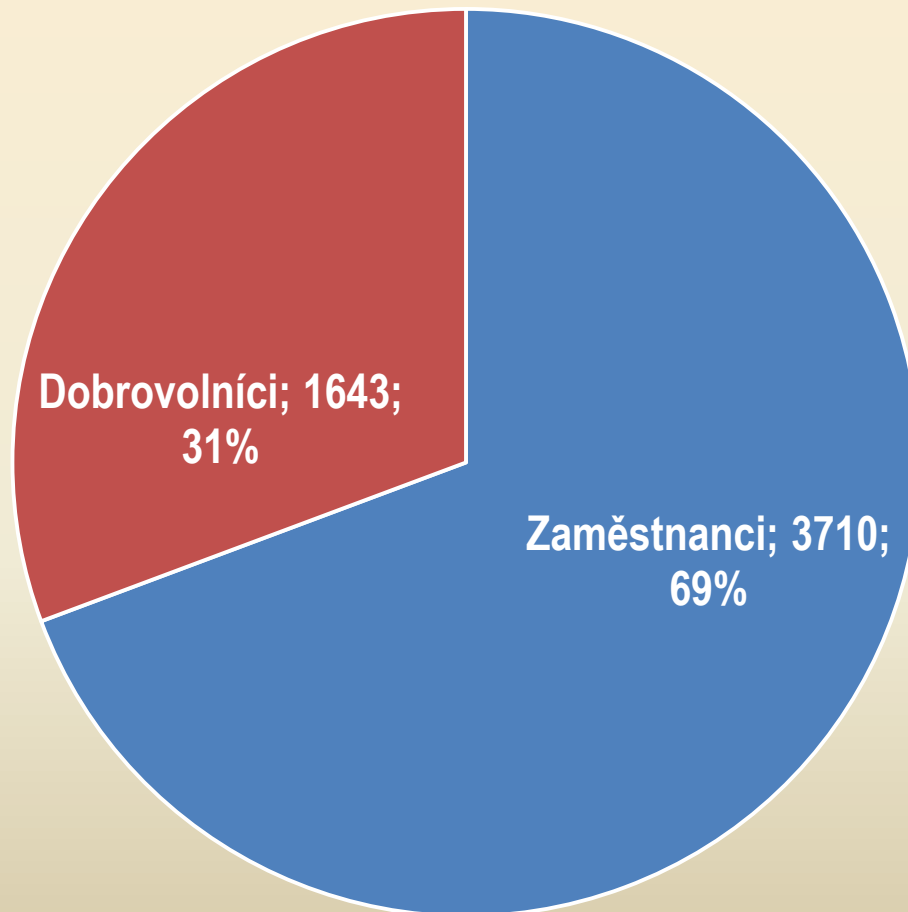
Vzdělání: knihovníci a neknihovníci - trendy %

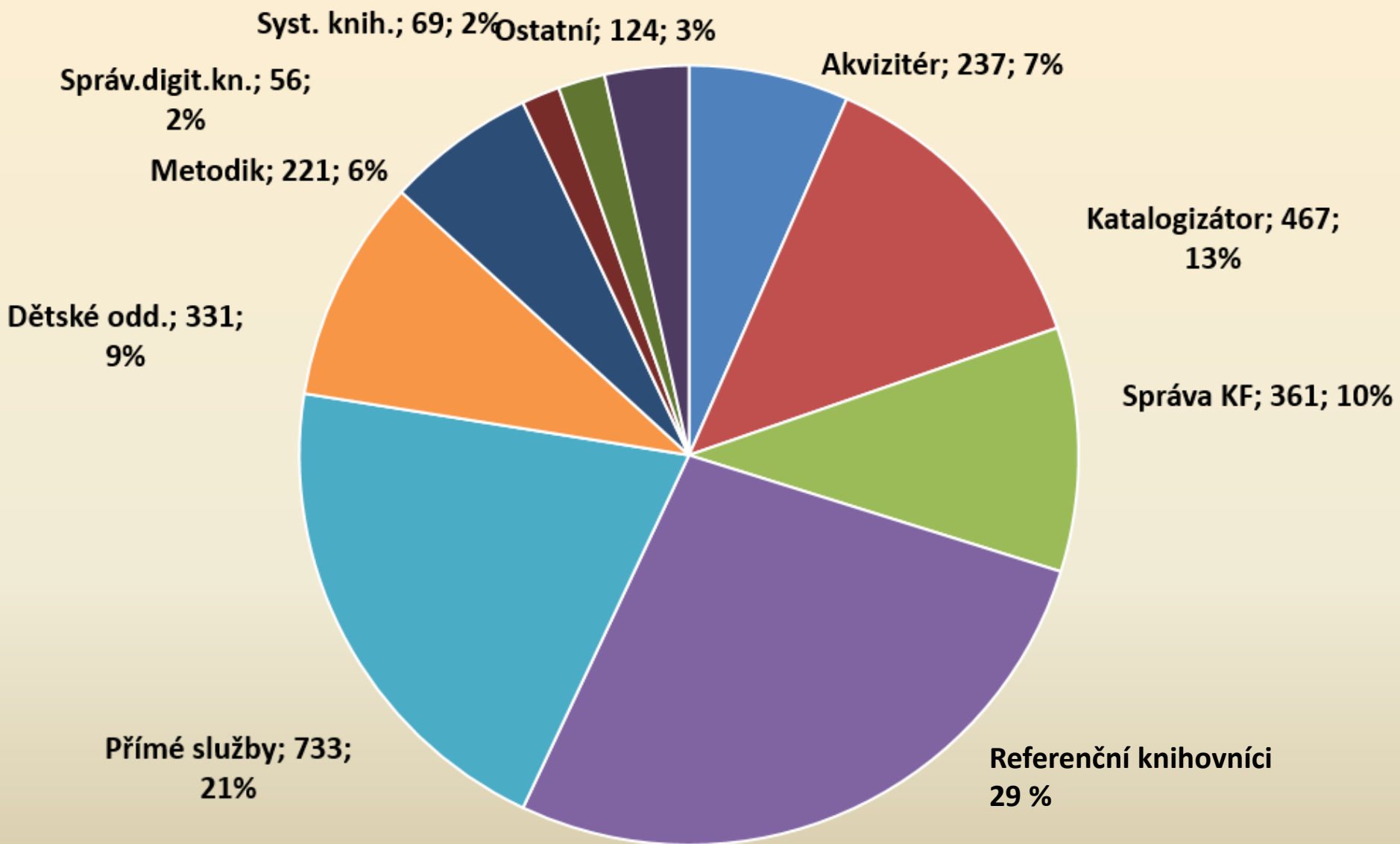
Potřeba rekvalifikace

Pracovníci veřejných knihoven

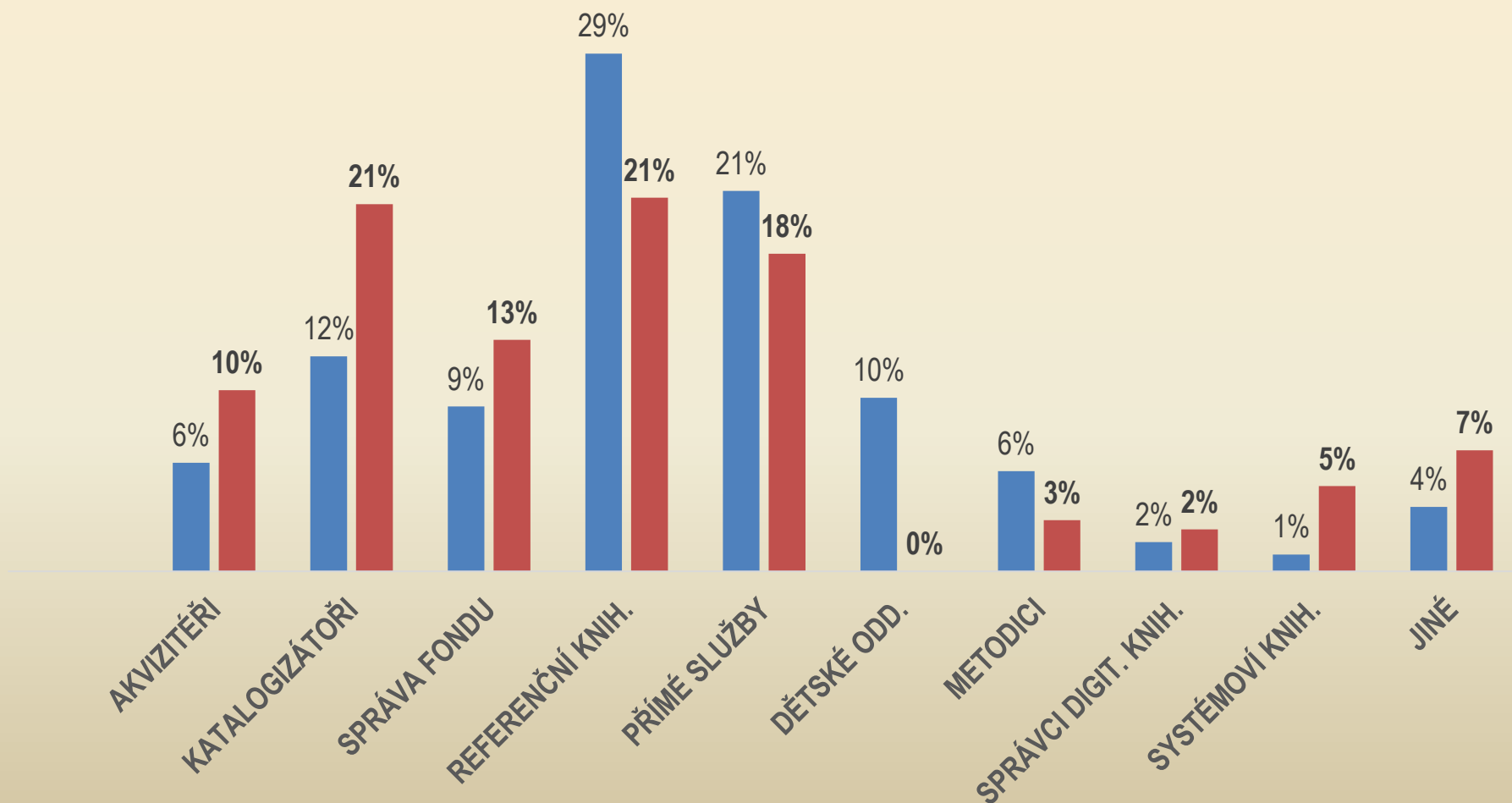

Rozložení knihovnických pozic - všechny knihovny

Rozložení knihovnických pozic

■ Veřejné knihovny ■ Specializované

Na co je nezbytné reagovat?

Současný stav		Co dělat?
Stárneme		Umíme pracovat se staršími
Knihovnictví je ženská profese		Výšší nároky na obnovu kvalifikace
V knihovnách pracuje hodně lidí z jiných oborů		Větší nabídka rekvalifikace
Málo se rekvalifikujeme		Zpřísnit podmínky
Pracujeme v knihovnách hodně dlouho		Výšší nároky na obnovu kvalifikace
Máme nízké platy		Nabízet benefity

Zanikne knihovnická profese?

Profese, které by měly do roku 2030 zmizet

1. **Knihovník**
2. Roznašeč novin
3. Pokladní
4. Recepční
5. Telemarketér
6. Agent cestovní kanceláře
7. Písař
8. Správce sociálních médií

Zdůvodnění:

Stále více lidí vyhazuje papírové knihy a stahuje si e-knihy do tabletu nebo do Kindle.

Totéž platí o půjčování – klesají počty výpůjček a klesá popularita knihoven.

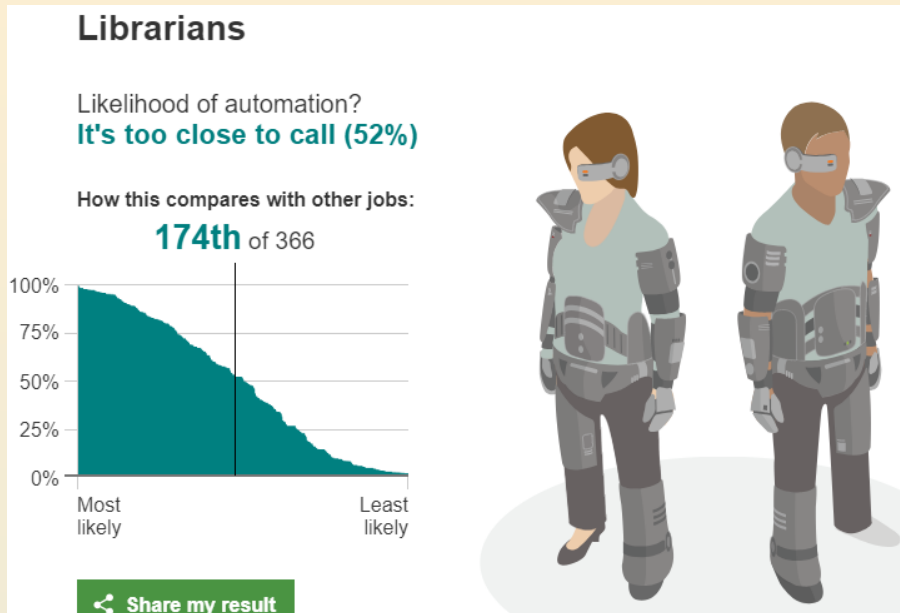
V budoucnu pro vás nastanou těžké časy, pokud se rozhodnete stát knihovníkem.

Mnoho škol a univerzit přesouvá své knihovny z polic na internet.

Careers: 8 jobs that won't exist in 2030

Vezme vám robot vaši práci?

FREY, Carl Benedikt a Michael A. OSBORNE.
**THE FUTURE OF EMPLOYMENT:
HOW SUSCEPTIBLE ARE JOBS TO COMPUTERISATION?**

Will “Young Adult Librarian” be Replaced By Robots?

65% Chance of Automation

“Young Adult Librarian” will maybe be replaced by robots.

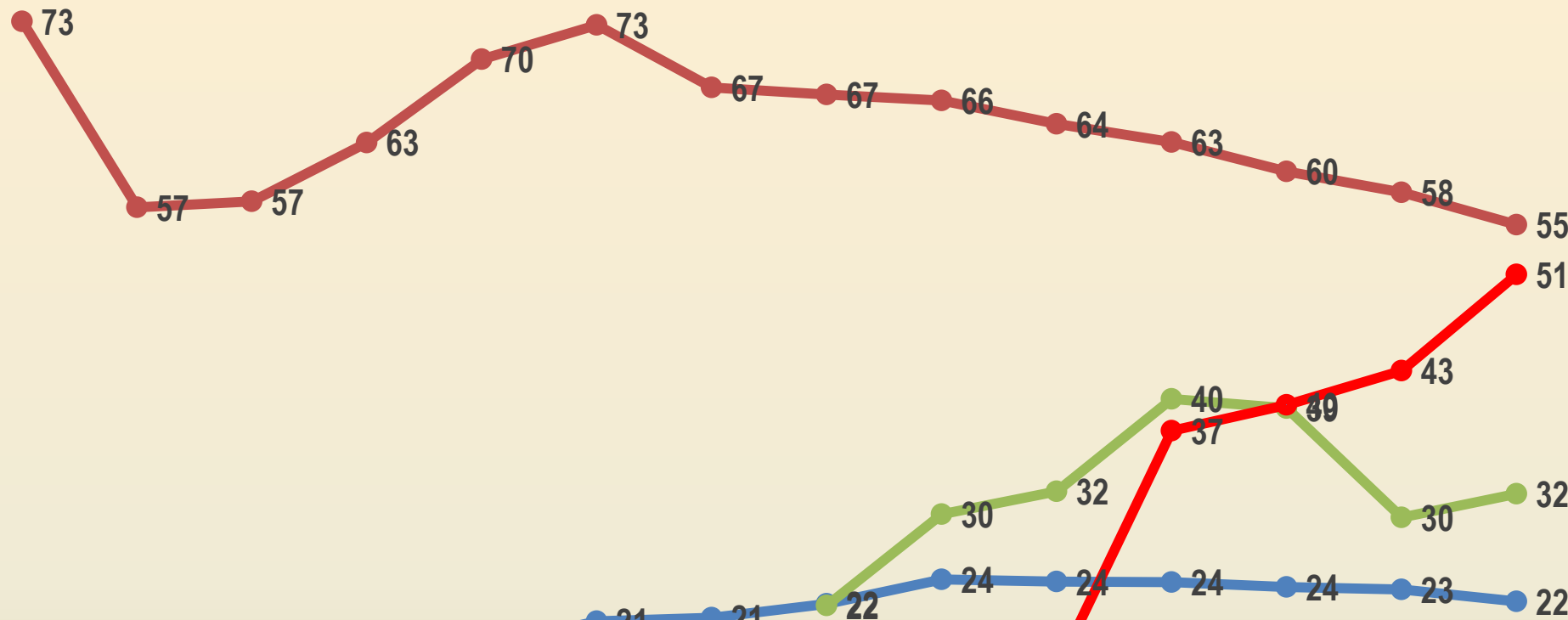
This job is ranked #360 out of #702, where higher means less likely to be replaced.

Care to share? Click for Facebook, Twitter, LinkedIn, or XING. 👍

<http://www.bbc.com/news/technology-34066941>

Návštěvníci, výpůjčky, stažené digitální dokumenty (mil.) veřejné knihovny

Počet návštěvníků Počet výpůjček Online návštěvy Stažené digit. dokumenty

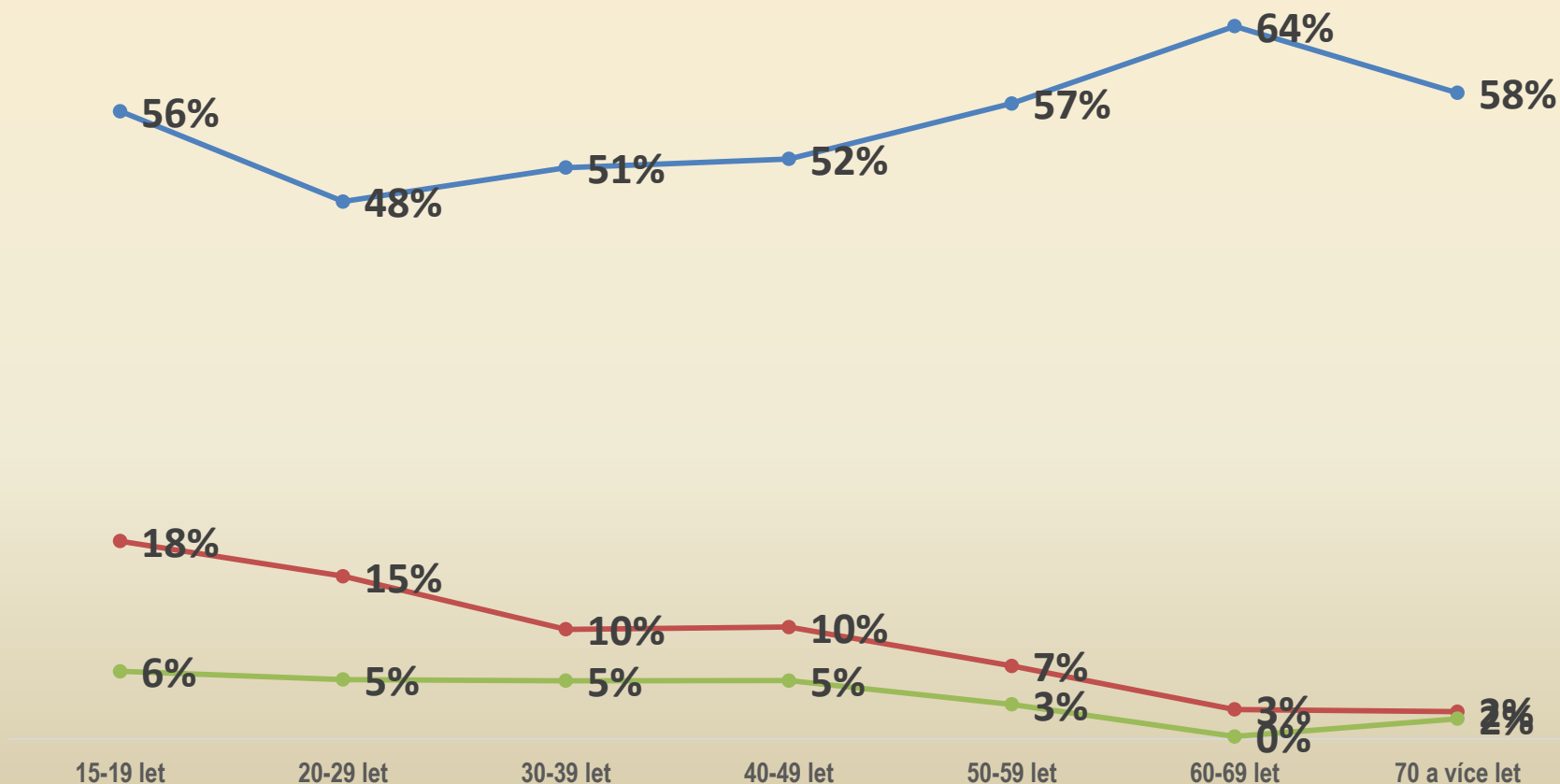

r. 1989 r. 1992 r. 1995 r. 1998 r. 2001 r. 2004 r. 2007 r. 2010 r. 2012 r. 2013 r. 2014 r. 2015 r. 2016 r. 2017

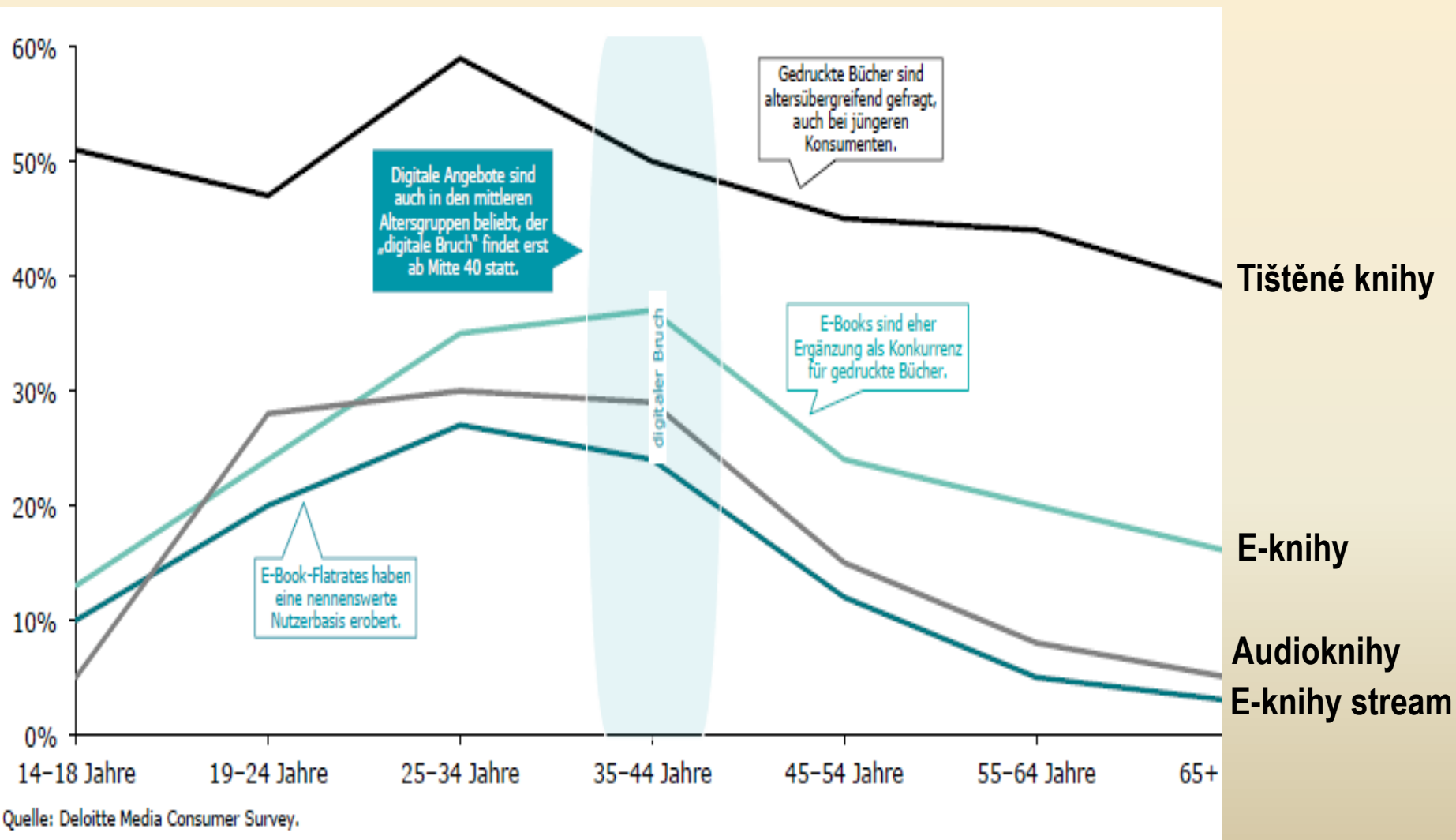
Čtou knihy nejméně 1x za 14 dnů

(rok 2018 dospělá populace 15+)

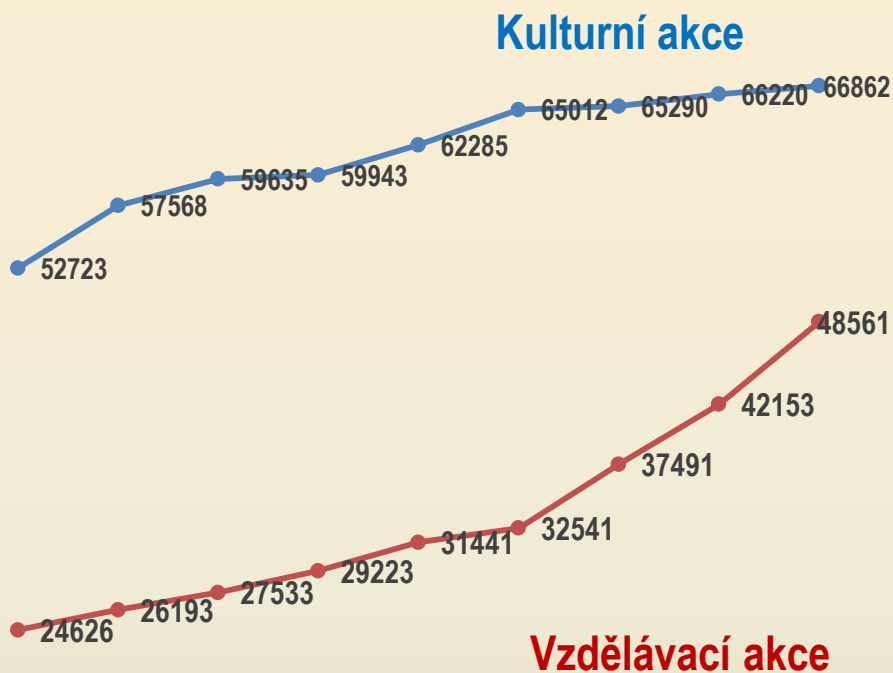
—●— Tištěné knihy —●— E-knihy —●— Audioknihy

Čtou knihy nejméně 1x týdně – Německo 2018

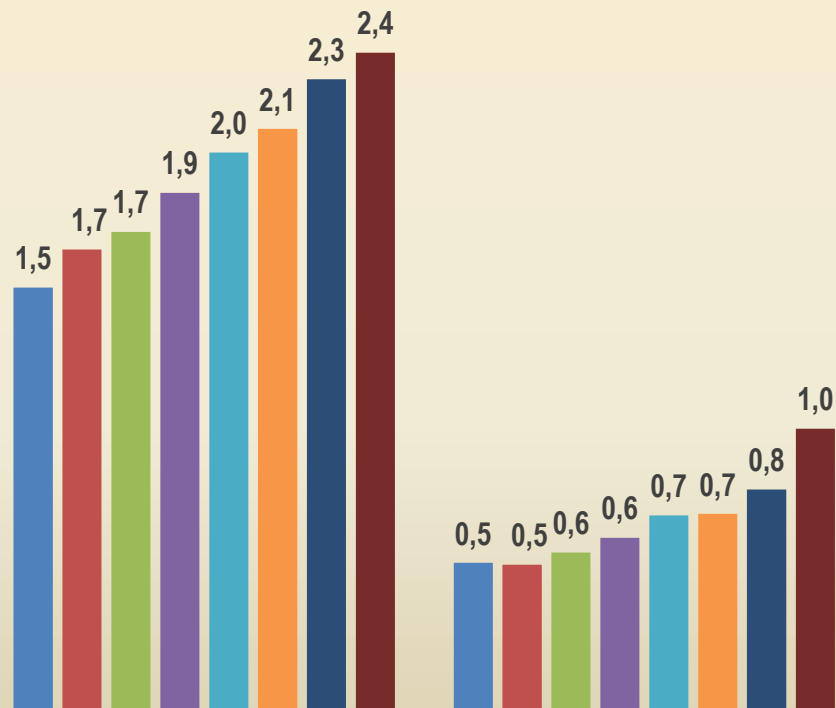

Kulturní a vzdělávací akce v knihovnách

Návštěvy kulturních a vzdělávacích akcí

■ 2009 ■ 2010 ■ 2011 ■ 2012 ■ 2013 ■ 2014 ■ 2015 ■ 2017

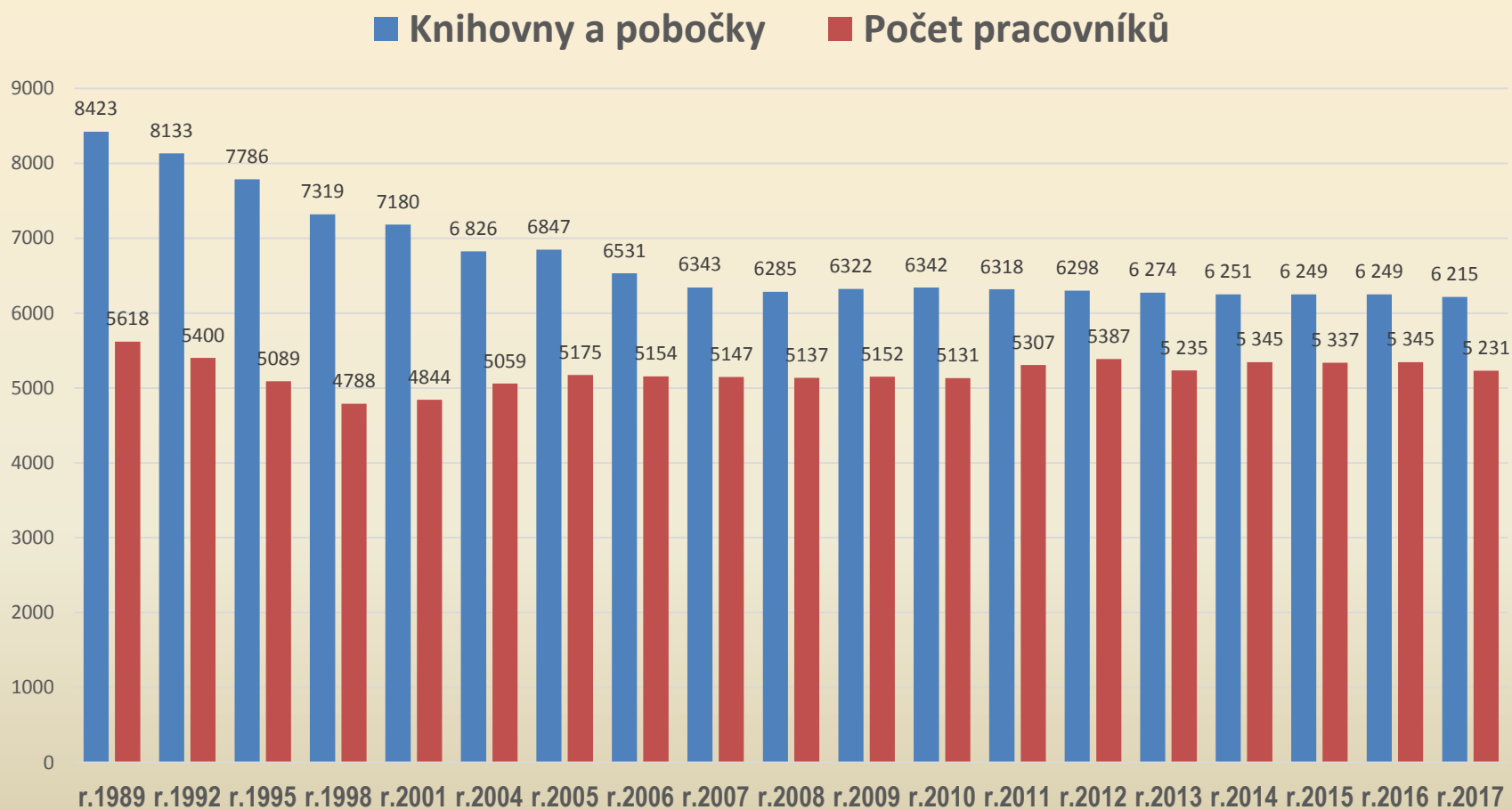

Návštěvy kult.akcí

Návštěvy vzděl.akcí

r.2009 r.2010 r.2011 r.2012 r.2013 r.2014 r.2015 r.2016 r.2017

Veřejné knihovny a pobočky, pracovníci

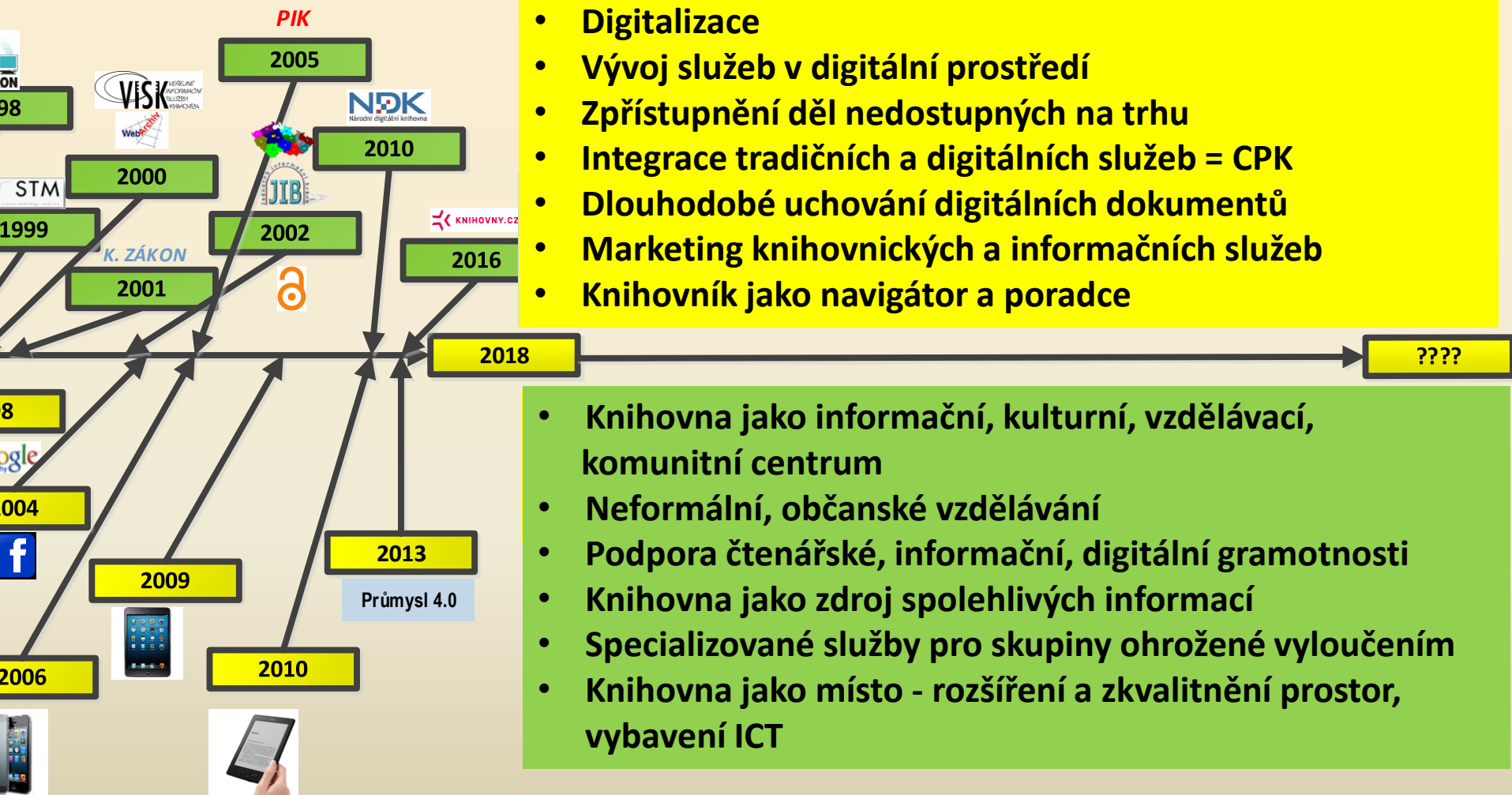
Proměny knihovnické profese

Změna základního paradigmatu knihovny:

*Knihovna již není definována jen jako budova
nebo fyzické úložiště, které obsahuje knihy a
informace*

Trendy rozvoje knihoven

- Digitalizace
- Vývoj služeb v digitální prostředí
- Zpřístupnění děl nedostupných na trhu
- Integrace tradičních a digitálních služeb = CPK
- Dlouhodobé uchování digitálních dokumentů
- Marketing knihovnických a informačních služeb
- Knihovník jako navigátor a poradce

- Knihovna jako informační, kulturní, vzdělávací, komunitní centrum
- Neformální, občanské vzdělávání
- Podpora čtenářské, informační, digitální gramotnosti
- Knihovna jako zdroj spolehlivých informací
- Specializované služby pro skupiny ohrožené vyloučením
- Knihovna jako místo - rozšíření a zkvalitnění prostor, vybavení ICT

Kde jsou zaměstnání absolventi Syracuse University iSchool

- Manažer kreativních projektů
- Ředitel komunitních služeb
- Vedoucí webový analytik
- Specialista na informační zdroje
- Specialista na technické informace
- Specialista na dokumentaci
- Geografický informační systém GIS
- Digitální referenční knihovník
- Kurátor, centrum mediálních zdrojů
- Poradce pro archivaci
- Manažer technického rozvoje a komunitních služeb
- Poradce pro architekturu knihoven
- Specialista pro metadata discovery systémů
- Koordinátor vzdělávání a služeb
- Vedoucí akvizičního týmu
- Vedoucí centra pro vzdělávací zdroje
- Samostatný vědecký pracovník
- Vedoucí vstupních služeb
- Archivář pro digitální iniciativy a správu záznamů
- Koordinátor automatizace
- Zástupce ředitele technických služeb
- Vedoucí centra pro získávání a licencování obsahu
- Archivář
- Manažer informační služeb
- Vedoucí informačních a výzkumných služeb
- Komerční výzkum
- Metadatový analytik
- Metadatový specialista
- Univerzitní archivář / profesor
- Specialista na management dokumentů a archivář
- Projektový manažer pro digitalizaci rukopisů
- Koordinátor knihovní digitální infrastruktury a technologie
- Správce digitálních služeb
- Asistent manažera pro vizuální zdroje
- Správce digitálních archivních systémů
- Projektový manažer webu
- Správce záznamů pro advokátní kancelář
- Správce záznamů a informací pro Federální obchodní komisi

Kde může být zaměstnán absolvent brněnského KISK

Design informačních služeb

- projektový manažer či specialista v oblasti inovací,
- designér či manažer služeb,
- UX/CX designér,
- marketingový manažer,
- produktový manažer,
- analytik informací, dat, trhu,
- vedoucí pracovník v komerční, neziskové i veřejné sféře,
- podnikatel v oblasti služeb a digitálních služeb.

Informační a datový management

- datový analytik,
- projektový manažer,
- marketingový analytik,
- manažer databází,
- data manažer,
- informační architekt,
- konzultant,
- analytik trhu.

Technologie ve vzdělávání

Tradiční a nové znalosti a dovednosti

Tradiční dovednosti mají stále svůj význam

- Katalogizace,
- Klasifikace, indexace,
- Vyhledávání informací
- Uchování sbírek a informací
- Vzdělání uživatelů
-

Nové znalosti a dovednosti

- Reagovat na změny očekávání uživatelů
- Přizpůsobování a přijímání nových dovedností

- Celoživotní vzdělávání

Knihovny nejsou stejné, ale...

Důležití hráči pro CŽV

- Pracovníci knihoven
- Vedoucí knihoven
- Provozovatelé knihoven
- Knihovnické školy
- Knihovny jako vzdělávatelé
- Dotační politika

3 klíčové oblasti a jejich proporce

- Tradiční knihovnické dovednosti
- Digitální dovednosti
- Pedagogické, manažerské, komunikační dovednosti

- Různé proporce
- Míra specializace
- Outsourcing

10 nejžádanější povolání v roce 2030

THE TOP 10 OCCUPATIONS

Below are the occupation classifications most likely to experience increased demand in 2030 out of the 772 tracked by the U.S. government.

- 1** Preschool, Primary, Secondary, and Special Education School Teachers

- 2** Animal Care and Service Workers

- 3** Lawyers, Judges, and Related Workers

- 4** Postsecondary Teachers

- 5** Engineers

- 6** Personal Appearance Workers

- 7** Social Scientists and Related Workers

- 8** Counselors, Social Workers, and Other Community and Social Service Specialists

- 9** Librarians, Curators, and Archivists

- 10** Entertainers and Performers, Sports and Related Workers

SOURCE: THE FUTURE OF SKILLS: EMPLOYMENT IN 2030

Citace

- RICHTER, Vít a PILLEROVÁ, Vladana. Analýza věkové, vzdělanostní a mzdové struktury pracovníků knihoven v ČR v roce 2016/2017: zpráva z průzkumu [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2017 [cit. 2018-05-13]. Dostupné z: http://ipk.nkp.cz/docs/copy2_of_Analza_Vzdlavani_zprva_2017_DEF.pdf.
- MANOJ KUMAR VERMA. Changing Role of Library Professional in Digital Environment: A Study. *International Journal of Library Science* [online]. 2015, 13(No. 2) [cit. 2018-05-13]. ISSN 0975-7546. Dostupné z:
https://www.researchgate.net/publication/286711197_Changing_Role_of_Library_Professional_in_Digital_Environment_A_Study?enrichId=rgreq-ee38639daaed69b6d4d4e78797002aac-XXX&enrichSource=Y292ZXJQYWdlOzI4Njc4MTE5NztBUzozMDYxMTE0NTY5NzI4MDEBAMTQ0OTk5NDA2Njk4Mw%3D%3D&el=1_x_2&_esc=publicationCoverPdf
- FREY, Carl Benedikt a Michael A. OSBORNE. *THE FUTURE OF EMPLOYMENT: HOW SUSCEPTIBLE ARE JOBS TO COMPUTERISATION?*. 2013. [online]. [cit. 2017-08-09]. Dostupné z: http://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/academic/The_Future_of_Employment.pdf
- *Will a robot take your job?* [online]. [cit. 2017-08-09]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/technology-34066941>
- *Jobs Replaced by Robots* [online]. [cit. 2017-08-09]. Dostupné z: <https://www.replacedbyrobot.info/>

100 let knihoven ČR: minulost, současnost a budoucnost knihovnické profese

Praha, 16. 1. 2019

Současnost a budoucnost knihovnické profese

Vít Richter

Národní knihovna ČR

vit.richter@nkp.cz